

2020 წელი

**ვილარ 3-ის
წლიური
ანგარიშგება**

შინაარსი

1.	შესავალი	4
2.	მენეჯმენტის განცხადება.....	4
3.	საანგარიში პერიოდის შემდგომი არსებითი მოვლენები	4
4.	ძირითადი მაჩვენებლები	4
5.	კაპიტალის შესახებ ინფორმაცია	5
5.1.	კაპიტალის მინიმალური მოთხოვნები	5
5.2.	კაპიტალის ინსტრუმენტები	6
6.	ბანკის სტრუქტურა.....	8
7.	აქციონერებთან დაკავშირებული საკითხები	8
8.	კორპორაციული მართვა.....	9
9.	ბანკის სტრატეგია	13
10.	რისკების მართვა	14
10.1.	ბანკის რისკის სტრატეგია.....	14
10.2.	რისკ-აპეტიტი	16
10.3.	ძირითადი რისკები.....	17
10.4.	საკრედიტო რისკი.....	21
10.5.	საბაზრო რისკი.....	23
10.6.	ლიკვიდობის რისკი.....	26
10.7.	საოპერაციო რისკი	27
10.8.	მოდელის რისკი	32
10.9.	სხვა რისკები.....	33
10.9.1.	შესაბამისობის რისკი.....	33
10.9.2.	რეპუტაციის რისკი.....	34
10.9.3.	სტრატეგიული რისკი	35
10.10.	სტრეს-ტესტები	38
10.11.	მიტიგაციის საშუალებები	38
10.12.	საკრედიტო შეფასების გარე ინსტიტუტები.....	39
11.	ანაზღაურებასთან დაკავშირებული საკითხები.....	41
12.	პილარ 3-ის ანგარიშგების დანართები.....	43

1. შესავალი

ანგარიშგება ეფუძნება ბაზელის საბანკო ზედამხედველობის კომიტეტის პილარ 3-ის გამჭვირვალობის და ევროკავშირის N 575/2013 დირექტივის მოთხოვნებს, რომლის შესაბამისი მოთხოვნები შემუშავებულია საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ „კომერციული ბანკების მიერ პილარ 3-ის ფარგლებში ინფორმაციის გამჟღავნების წესით“.

2. მენეჯმენტის განცხადება

ბანკის დირექტორატი ადასტურებს მოცემულ პილარ 3-ის ანგარიშგებაში ასახული ყველა მონაცემისა და ინფორმაციის უტყუარობასა და სიზუსტეს. ანგარიშგება მომზადებულია სამეთვალყურეო საბჭოსთან შეთანხმებული შიდა კონტროლის პროცესების სრული დაცვით, წინამდებარე ანგარიშგება აკმაყოფილებს საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 22 ივნისის N92/04 ბრძანებით დამტკიცებული "კომერციული ბანკების მიერ პილარ 3-ის ფარგლებში ინფორმაციის გამჟღავნების წესის" (შემდგომი ცვლილებებით) მოთხოვნებსა და საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილ სხვა წესებსა და ნორმებს. რეგულაციის თანახმად, არ არის სავალდებულო პილარ 3-ის ფარგლებში გამოქვეყნებული ინფორმაციის აუდიტი.

3. საანგარიშო პერიოდის შემდგომი არსებითი მოვლენები

კორონავირუსის (COVID-19) პანდემიის აფეთქებამ შეიძლება სერიოზული გავლენა იქონიოს გლობალურ ეკონომიკაზე, მათ შორის საქართველოს ეკონომიკაზე, მაგრამ ჯერ კიდევ არსებობს გაურკვევლობა რისკების სიდიდის შესახებ. ეკონომისტები მთელ მსოფლიოში ეკონომიკური ზრდის შენელებას ელიან, რაც, თავის მხრივ, უარყოფითად აისახება საქართველოს ეკონომიკაზე, როგორც საფინანსო, ისე არასაფინანსო სექტორში. 2020 წლის მარტში ქართული ლარი მნიშვნელოვნად გაუფასურდა აშშ დოლარისა და ევროს მიმართ. მარტში, ქართული ბანკები, მათ შორის და ბანკმა გამოაცხადა სესხის დაფარვის სამთვიანი საშეღავათო პერიოდი. ბანკი იღებს აქტიურ ზომებს ახალი კორონავირუსის შესაძლო უარყოფითი გავლენის შეფასებისა და შესამსუბუქებლად, ბანკის სამომავლო განვითარების მდგრადი პირობების შექმნის უზრუნველსაყოფად.

4. ძირითადი მაჩვენებლები

ცხრილში მოცემულია სს „ვითიბი ბანკი ჯორჯიას“ ძირითადი მაჩვენებლები 2020 და 2019 წლის მდგომარეობით:

საანგარიშგებო წელი	2020	2019
საზედამხედველო კაპიტალი (მოცულობა, ლარი)		
<i>ბაზელ III-ზე დაფუძნებული ჩარჩოს მიხედვით</i>		
ძირითადი პირველადი კაპიტალი	178,354,544	200,911,181
პირველადი კაპიტალი	191,563,844	214,838,081
საზედამხედველო კაპიტალი	292,406,373	295,123,566
რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციები (მოცულობა, ლარი)		
რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციები (ბაზელ III-ზე დაფუძნებული ჩარჩოს მიხედვით)	1,876,625,020	1,568,503,498
კაპიტალის კოეფიციენტები		
<i>ბაზელ III-ზე დაფუძნებული ჩარჩოს მიხედვით</i>		
ძირითადი პირველადი კაპიტალის კოეფიციენტი $\geq 5.67\%$ (2019-ში $\geq 8.77\%$)	9.50%	12.81%
პირველადი კაპიტალის კოეფიციენტი $\geq 7.56\%$ (2019-ში $\geq 10.87\%$)	10.21%	13.70%
საზედამხედველო კაპიტალის კოეფიციენტი $\geq 14.21\%$ (2019-ში $\geq 17.19\%$)	15.58%	18.82%

საანგარიშგებო წელი	2020	2019
მოგება		
უკუგება საშუალო აქტივებზე (ROA)	-0.8%	0.8%
უკუგება საშუალო კაპიტალზე (ROE)	-7.2%	6.4%
აქტივების ხარისხი		
უმოქმედო სესხები / მთლიან სესხებთან	8.0%	6.3%
მთლიანი სესხების წლიური ზრდის ტემპი	20.8%	4.4%
ლიკვიდობა		
ლიკვიდური აქტივები / მთლიან აქტივებთან	24.4%	22.4%
ლიკვიდობის გადაფარვის კოეფიციენტი ***		
მაღალი ხარისხის ლიკვიდური აქტივები (სულ)	509,463,736	366,390,648
ფულის წმინდა გადინება (სულ)	363,044,298	326,471,551
ლიკვიდობის გადაფარვის კოეფიციენტი (%)	140%	112%

2019 და 2020 წლების კვარტლების ბანკის ძირითადი მაჩვენებლების შესადარისი მონაცემები მოცემულია ანგარიშგების თანდართულ დანართებში.

5. კაპიტალის შესახებ ინფორმაცია

5.1. კაპიტალის მინიმალური მოთხოვნები

კომერციულ ბანკებს საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის მიერ დამტკიცებული 2013 წლის 28 ოქტომბრის N100/04 ბრძანებით „კომერციული ბანკების კაპიტალის ადეკვატურობის მოთხოვნების შესახებ დებულების დამტკიცების თაობაზე“ ევალუბათ კაპიტალის მინიმალური მოთხოვნების სავალდებულო დაცვა. ეროვნული ბანკის მიერ 2017 წლის 18 დეკემბერს გამოშვებული დამატებითი ბრძანების N175/04 თანახმად პილარ 1-ის ფარგლებში, მინიმალური მოთხოვნები განისაზღვრა შემდეგნაირად:

- ძირითადი პირველადი კაპიტალის კოეფიციენტი 4.5%;
- პირველადი კაპიტალის კოეფიციენტი 6%;
- საზედამხედველო კაპიტალის კოეფიციენტი 8%;

კომერციულ ბანკებს ასევე დაუწესდათ კაპიტალის კომბინირებული ბუფერის მოთხოვნა, რომელიც შედგება კაპიტალის კონსერვაციის ბუფერის, კონტრციკლური ბუფერისა და სისტემურობის ბუფერისგან. კაპიტალის კონსერვაციის ბუფერი განისაზღვრება რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების 2.5%-ის ოდენობით.

პილარ 2-ის ფარგლებში ბანკებისთვის განისაზღვრება კაპიტალის დამატებითი ბუფერი იმ რისკებისთვის, რომელსაც არ მოიცავს "კომერციული ბანკების კაპიტალის ადეკვატურობის მოთხოვნების შესახებ დებულებით" დაწესებული პილარ 1-ის მოთხოვნები. აღნიშნული რეგულირდება "პილარ 2-ის ფარგლებში კომერციული ბანკებისათვის კაპიტალის ბუფერების განსაზღვრის წესით". პილარ 2-ის მოთხოვნები მოიცავს შემდეგ ბუფერებს:

- არაჰეჯირებული სავალუტო საკრედიტო რისკის ბუფერი;
- საკრედიტო პორტფელის კონცენტრაციის რისკის ბუფერი, რომელიც შედგება სახელობითი კონცენტრაციისა და სექტორული კონცენტრაციის ბუფერებისგან;
- წმინდა სტრეს-ტესტების ბუფერი – საზედამხედველო სტრეს-ტესტებზე დაყრდნობით დაწესებული ბუფერი;
- წმინდა GRAPE ბუფერი – ეროვნული ბანკის მიერ რისკების შეფასების საერთო პროგრამის რისკის კატეგორიების შეფასებისა და ბანკის შიდა კაპიტალის ადეკვატურობის შეფასების პროცესის შედეგების განხილვის ფარგლებში დაწესებული ბუფერი;

COVID-19 პანდემიის უარყოფითი გავლენის შესამსუბუქებლად საქართველოს ეროვნული ბანკის ინიცირებით დამატებითი კაპიტალის მოთხოვნებზე განხორციელდა შემდეგი ღონისძიებები:

- საკრედიტო რისკის კონცენტრაციის ბუფერისა და წმინდა GRAPE ბუფერისათვის ძირითადი პირველადი კაპიტალისა და პირველადი კაპიტალის ზრდის დროებითი გადავადება;
- კაპიტალის კონსერვაციის ბუფერის (2.5%) გაუქმება;
- არაპეჯირებული სავალუტო საკრედიტო რისკის ბუფერის მოთხოვნის (CICR) 2/3-ით შემცირება საკრედიტო დანაკარგებისთვის;

5.2. კაპიტალის ინსტრუმენტები

პილარ 1-ის რეგულაციების მიხედვით კომერციული ბანკის კაპიტალის ადეკვატურობა მისი საზედამხედველო კაპიტალით განისაზღვრება, რომელშიც ჩართული უნდა იყოს ისეთი ინსტრუმენტები, რომლებიც უზრუნველყოფენ კომერციული ბანკის სტაბილურობისა და მდგრადობის პრინციპებს.

საზედამხედველო კაპიტალი შედგება შემდეგი ელემენტების ჯამისაგან:

- პირველადი კაპიტალი, რომელიც შედგება შემდეგი ელემენტებისაგან
  - ძირითადი პირველადი კაპიტალი
  - დამატებითი პირველადი კაპიტალი
- მეორადი კაპიტალი (სალიკვიდაციო კაპიტალი)

პირველადი კაპიტალი შედგება ისეთი ინსტრუმენტებისაგან, რომლებსაც შეუძლიათ ზარალის უპირობოდ მათი წარმოქმნისთანავე დაფარვა ისე, რომ კომერციულმა ბანკმა შეძლოს თავისი საქმიანობის შეფერხების გარეშე გაგრძელება. პირველადი კაპიტალის ინსტრუმენტები კომერციულ ბანკს უნდა აძლევდეს გადახდების განხორციელების შესაძლებლობას მხოლოდ საკუთარი შეხედულებისამებრ (მათი გადაუხდელობა არ უნდა იწვევდეს კომერციული ბანკის დეფოლტს) და ზარალის დაფარვისათვის მათი სრულად გამოყენების შესაძლებლობას.

ბანკის ძირითადი პირველადი კაპიტალი არის საკუთარი კაპიტალის უმთავრესი წყარო და გამოითვლება როგორც ჩვეულებრივი აქციების მთლიან კაპიტალს გამოკლებული საზედამხედველო კორექტირებები.

დამატებითი პირველადი კაპიტალი შედგება ბანკის მიერ გამოშვებული უვადო სუბორდინირებული ვალისაგან, რომელიც მოიცავს 300 მილიონ რუსულ რუბლს და მონაწილეობას იღებს კაპიტალის გაანგარიშებაში 2016 წლის 29 დეკემბერიდან. უვადო სუბორდინირებულ სესხს ვადა არ აქვს განსაზღვრული და ბანკს აქვს მისი გამოსყიდვის საშუალება. კუპონის განაკვეთი მოიცავს რუსეთის ცენტრალური ბანკის ძირითად განაკვეთს + 2.5%-ისგან. ბანკს უპირობო უფლება აქვს, საკუთარი შეხედულებისამებრ გააუქმოს საპროცენტო გადახდები გადახდის თარიღამდე სესხის გამცემისთვის შეტყობინების გაგზავნის გზით.

მეორადი კაპიტალი არის საკუთარი კაპიტალის დამატებითი წყარო და შედგება სუბორდინირებული ვალისგან, რომელიც მიეკუთვნება მეორად კაპიტალსა და საერთო რეზერვებს, რომლებიც შემოიფარგლება ბანკის საკრედიტო რისკის მიხედვით შეწონილი პოზიციების მაქსიმუმ 1.25%-ის ოდენობით.

ბანკის მეორად კაპიტალში შემავალი სუბორდინირებული ვალი მოიცავს შემდეგი ინსტრუმენტების ჩამონათვალს:

2014 წლის 13 ოქტომბერს გაფორმებული ხელშკრულება მშობელ ბანკთან 126,400 ათასი რუბლის ღირებულების სუბორდინირებული სესხის გამოყოფის თაობაზე, საპროცენტო განაკვეთით 11%, რომლის გადახდის ვადა

განისაზღვრება 2021 წლის 13 ოქტომბრამდე. 2020 წლის 15 დეკემბერს განხორციელდა სუბორდინირებული სესხის რესტრუქტურირება საპროცენტო განაკვეთით 8.93%, ხოლო სესხის გადახდის ვადა განისაზღვრება 2027 წლის 29 ოქტომბრამდე;

2018 წლის 31 აგვისტოს გაფორმებული ხელშკრულება მშობელ ბანკთან 816,985 ათასი რუბლის ღირებულების სუბორდინირებული სესხის გამოყოფის თაობაზე, საპროცენტო განაკვეთით 10.5%, რომლის გადახდის ვადა განისაზღვრება 2025 წლის 29 აგვისტომდე; 2020 წლის 31 აგვისტოს განხორციელდა სუბორდინირებული სესხის რესტრუქტურირება საპროცენტო განაკვეთით 10.5%, ხოლო სესხის გადახდის ვადა განისაზღვრება 2027 წლის 29 აგვისტომდე;

2018 წლის 31 დეკემბერს გაფორმებული ხელშკრულება მშობელ ბანკთან 414,000 ათასი რუბლის ღირებულების სუბორდინირებული სესხის გამოყოფის თაობაზე, საპროცენტო განაკვეთით 11.5%, რომლის გადახდის ვადა განისაზღვრება 2025 წლის 26 დეკემბრამდე; 2020 წლის 31 აგვისტოს განხორციელდა სუბორდინირებული სესხის რესტრუქტურირება საპროცენტო განაკვეთით 8.99%, ხოლო სესხის გადახდის ვადა განისაზღვრება 2027 წლის 29 დეკემბრამდე;

2020 წლის 29 დეკემბერს გაფორმებული ხელშკრულება მშობელ ბანკთან 455,394 ათასი რუბლის ღირებულების სუბორდინირებული სესხის გამოყოფის თაობაზე, საპროცენტო განაკვეთით 8.92%, რომლის გადახდის ვადა განისაზღვრება 2027 წლის 17 დეკემბრამდე;

ბანკის ლიკვიდაციის შემთხვევაში, ამ სესხების დაფარვა მოხდება მხოლოდ ბანკის ძირითადი კრედიტორების წინაშე არსებული ვალდებულებების დაფარვის შემდეგ.

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში ნაჩვენებია ბანკის 2020 და 2019 წლების საზედამხედველო კაპიტალის ელემენტების რიცხვობრივი მონაცემები პილარ 1-ის რეგულაციის ფარგლებში ერთეულ ეროვნულ ვალუტაში (ლარებში):

საანგარიშგებო წელი	2020	2019
ძირითადი პირველადი კაპიტალი საზედამხედველო კორექტირებამდე		
ჩვეულებრივი აქციები, რომლებიც აკმაყოფილებენ ძირითადი პირველადი კაპიტალის კრიტერიუმებს	209,008,277	209,008,277
აკუმულირებული სხვა სრული შემოსავალი	9,542,444	9,651,661
გაუნაწილებელი მოგება (ზარალი)	(12,467,765)	2,199,350
ძირითადი პირველადი კაპიტალი	206,082,956	220,859,288
ძირითადი პირველადი კაპიტალის საზედამხედველო კორექტირებები		
აქტივების გადაფასების რეზერვი	9,542,444	9,651,661
არამატერიალური აქტივები (მათ შორის გუდვილი)	18,185,967	10,296,446
ძირითადი პირველადი კაპიტალის საზედამხედველო კორექტირებები	27,728,411	19,948,107
ძირითადი პირველადი კაპიტალი საზედამხედველო კორექტირებების შემდეგ	178,354,544	200,911,181
დამატებითი პირველადი კაპიტალი საზედამხედველო კორექტირებებამდე		
ინსტრუმენტები, რომლებიც აკმაყოფილებენ დამატებითი პირველადი კაპიტალის კრიტერიუმებს	13,209,300	13,926,900
დამატებითი პირველადი კაპიტალი	13,209,300	13,926,900
პირველადი კაპიტალი	191,563,844	214,838,081
მეორადი კაპიტალი საზედამხედველო კორექტირებებამდე		

საანგარიშგებო წელი	2020	2019
ინსტრუმენტები, რომლებიც აკმაყოფილებენ მეორადი კაპიტალის კრიტერიუმებს	79,818,481	63,013,893
საერთო რეზერვები საკრედიტო რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების მაქსიმუმ 1.25%-ის ოდენობით	21,024,048	17,271,592
მეორადი კაპიტალი	100,842,529	80,285,485
სულ საზედამხებველო კაპიტალი	292,406,373	295,123,566

6. ბანკის სტრუქტურა

სს „ვითიბი ბანკი ჯორჯია“ (შემდგომში „ბანკი“) 1995 წლის 7 აპრილს საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად ჩამოყალიბდა სააქციო საზოგადოებად „გაერთიანებული ქართული ბანკის“ სახელწოდებით. თბილისის ჩუღურეთის რაიონულმა სასამართლომ ბანკს მიანიჭა სარეგისტრაციო ნომერი 202906427. 2006 წლის 7 დეკემბერს ბანკმა შეიცვალა სახელი და ეწოდა „ვითიბი ბანკი ჯორჯია“. ბანკი საქმიანობს საქართველოს ეროვნული ბანკის (შემდგომში მოხსენიებული, როგორც „სებ“-ი) მიერ 1995 წლის 19 მაისს გაცემული ზოგადი საბანკო ლიცენზიით.

2020 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკი არ ფლობს შვილობილ კომპანიებს.

7. აქციონერებთან დაკავშირებული საკითხები

2020 წლისა და 2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკის მიმოქცევაში გამოშვებული აქციების 1%-ზე მეტს ფლობდნენ შემდეგი აქციონერები:

<i>პარტნიორი</i>	<i>2020</i> <i>%</i>	<i>2019</i> <i>%</i>
ღსს „ბანკი ვეტბე“	97.38	97.38
შპს „ლაკარპა ენტერპრაიზისი“	1.47	1.47
სხვა	1.14	1.14
სულ	100.0	100.0

ღსს „ბანკი ვეტბე“, (შემდგომში „მშობელი ბანკი“) არის ბანკის პირდაპირი მშობელი კომპანია. ჯგუფის საბოლოო მაკონტროლებელ მხარე არის რუსეთის ფედერაციის მთავრობა, რომელიც მოქმედებს „ქონების ფედერალური სააგენტოს“ მეშვეობით და 2020 წლის 31 დეკემბრისთვის ფლობს მშობელი ბანკის გამოშვებული და მიმოქცევაში მყოფი აქციების 60.93%-ს (2019 წ.: 60.93%).

აქციონერთა კრების მიმოხილვა და აქციონერთა უფლებები

აქციონერთა უფლებები: აქციონერები არ არიან პასუხისმგებელნი ბანკის ვალდებულებებზე და ატარებენ ზარალის რისკს, დაკავშირებულს ბანკის საქმიანობასთან, მათი კუთვნილი აქციების ღირებულების ფარგლებში.

ბანკის ყოველი ჩულებრივი აქცია ანიჭებს აქციონერს - მის მფლობელს უფლებათა ერთნაირ მოცულობას, ბანკის ჩულებრივი აქციის მფლობელს-აქციონერს უფლება აქვს:

- მიიღოს მონაწილეობა აქციონერთა საერთო კრების მუშაობაში ხმის უფლებით, აქციონერთა საერთო კრების კომპეტენციის ყველა საკითხთან დაკავშირებით.
- მიიღოს დივიდენდი აქციონერთა საერთო კრების გადაწყვეტილების თანახმად, მოქმედი კანონმდებლობის მოთხოვნათა შესაბამისად.
- ბანკის ლიკვიდაციის შემდეგ მიიღოს ბანკის ქონების ნაწილი, მის მფლობელობაში არსებული აქციების ღირებულების პროპორციულად, მოქმედი კანონმდებლობის თანახმად.

8. კორპორაციული მართვა

აქციონერთა კრების მიმოხილვა

2020 წელს ჩატარდა აქციონერთა წლიური საერთო კრება და მიღებულ იქნა აქციონერის ერთპიროვნული ერთი გადაწყვეტილება.

სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯიას“ აქციონერთა წლიურ საერთო კრებას ესწრებოდა ხმის უფლების მქონე აქციათა 97.384322 %-ის მფლობელი აქციონერი.

სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯიას“ აქციონერთა წლიურ საერთო კრებაზე განხილულ იქნა ბანკის წლიური შედეგები, დივიდენდის განაწილების საკითხი. აქციონერის ერთპიროვნული გადაწყვეტილებით განხორციელდა სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯიას“ სამეთვალყურეო საბჭოს შემადგენლობის ცვლილება.

სამეთვალყურეო საბჭო და მასთან არსებული აუდიტის კომიტეტი და რისკების კომიტეტი

სამეთვალყურეო საბჭოს შემადგენლობა

2020 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, სამეთვალყურეო საბჭოს შემადგენლობა განსაზღვრული იყო 6 წევრით:

- სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე - სერგეი სტეპანოვი;
- სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე - ილნარ შაიმარდანოვი;
- სამეთვალყურეო საბჭოს დამოუკიდებელი წევრი - მერაბ კაკულია;
- სამეთვალყურეო საბჭოს დამოუკიდებელი წევრი - გოჩა მაცაბერიძე;
- სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი - იულია კოპიტოვა;
- სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი - ასია ზახაროვა;

აუდიტის კომიტეტი შედგება სამი წევრისგან:

- თავმჯდომარე - გოჩა მაცაბერიძე;
- წევრი - მერაბ კაკულია;
- წევრი - სერგეი სტეპანოვი;

რისკების კომიტეტი შედგება სამი წევრისგან:

- თავმჯდომარე - მერაბ კაკულია;
- წევრი - გოჩა მაცაბერიძე;
- წევრი - ილნარ შაიმარდანოვი;

სამეთვალყურეო საბჭო განსაზღვრავს ბანკის საქმიანობის ძირითად მიმართულებებსა და განვითარების სტრატეგიას. აუდიტის კომიტეტი განიხილავს შიდა აუდიტის დასკვნებს, შიდა აუდიტის ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ მარეგლამენტირებელ დოკუმენტებს და ა.შ. რისკების კომიტეტი განიხილავს ბანკის რისკებისა და კაპიტალის სტრატეგიას, ამზადებს სამეთვალყურეო საბჭოსათვის რეკომენდაციებს ბანკის რისკ-აპეტიტზე, რისკების სტრატეგიისა და პოლიტიკების ეფექტურობაზე, წარმართავს მუშაობას ბანკში გონივრული რისკ-კულტურის მხარდაჭერისათვის, ახდენს რისკების მართვის ფუნქციონალური სისტემის ეფექტურობის შეფასებას და კონტროლს უწევს რისკების მინიმიზაციის ღონისძიებების ეფექტურობას.

სამეთვალყურეო საბჭოს წევრების განათლება და გამოცდილება

სამეთვალყურეო საბჭოს წევრები აირჩევიან აქციონერთა საერთო კრების გადაწყვეტილებით.

მათი განათლება, გამოცდილება და საქმიანი რეპუტაცია სრულად შეესაბამება და აკმაყოფილებს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს.

სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარეს - სერგეი სტეპანოვს დამთავრებული აქვს სახელმწიფო უნივერსიტეტის «ეკონომიკის უმაღლესი სკოლა», ბანკებისა და საბანკო საქმიანობის სპეციალობით. სერგეი სტეპანოვს

მრავალწლიანი გამოცდილება აქვს საბანკო სფეროში, 2013 წლიდან ხელმძღვანელობს „ბანკ ვეტებს“ (სსს) შვილობილი კომპანიების კოორდინაციის სამსახურს, იგი იკავებს ვიცე-პრეზიდენტის პოზიციას.

სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილეს - ილნარ შაიმარდანოვს დამთავრებული აქვს ყაზანის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტი, სოციალური სამსახურის სპეციალობით, ასევე, აქვს მიღებული რუსეთის მთავრობასთან არსებული ფინანსური უნივერსიტეტის ეკონომისტის განათლება. ილნარ შაიმარდანოვს მრავალწლიანი გამოცდილება აქვს საბანკო სფეროში, 2014 წლიდან იგი იკავებს ვიცე-პრეზიდენტის პოზიციას „ბანკ ვეტებში“ (სსს).

სამეთვალყურეო საბჭოს დამოუკიდებელ წევრს - მერაბ კაკულიას დამთავრებული აქვს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ფინანსებისა და კრედიტის სპეციალობით, ასევე, მიღებული აქვს მ.ვ.ლომონოსოვის სახელობის მოსკოვის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკის მეცნიერებათა კანდიდატის ხარისხი და თბილისის ეკონომიკური და სოციალური პრობლემების ს/კ ინსტიტუტის მეცნიერებათა კანდიდატის ხარისხი. მერაბ კაკულიას მრავალწლიანი გამოცდილება აქვს საბანკო სფეროში, სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯიაში“ 2018 წლიდან იკავებს სამეთვალყურეო საბჭოს დამოუკიდებელი წევრის პოზიციას.

სამეთვალყურეო საბჭოს დამოუკიდებელ წევრს - გოჩა მაცაბერიძეს დამთავრებული აქვს მოსკოვის კავშირგაბმულობის ელექტრო-ტექნიკური ინსტიტუტი, ავტომატური ელექტროკავშირის ინჟინრის სპეციალობით, ასევე, გავლილი აქვს საბჭოთა კავშირის მინისტრთა საბჭოსთან არსებული საზოგადოებრივ მეცნიერებათა აკადემიის პოლიტიკური მეცნიერების არასრული კურსი. გოჩა მაცაბერიძეს მრავალწლიანი გამოცდილება აქვს საბანკო სფეროში, სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯიაში“ 2018 წლიდან იკავებს სამეთვალყურეო საბჭოს დამოუკიდებელი წევრის პოზიციას.

სამეთვალყურეო საბჭოს წევრს - იულია კოპიტოვას დამთავრებული აქვს სანკტ-პეტერბურგის ფინანსებისა და ეკონომიკისა სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ფინანსები და კრედიტის სპეციალობით. იულია კოპიტოვას მრავალწლიანი გამოცდილება აქვს საბანკო სფეროში, 2017 წლიდან ხელმძღვანელობს „ბანკ ვეტებს“ (სსს) ანალიზის, კოორდინაციისა და საპროდუქტო განვითარების დეპარტამენტს, იგი იკავებს ვიცე-პრეზიდენტის პოზიციას.

სამეთვალყურეო საბჭოს წევრს - ასია ზახაროვას დამთავრებული აქვს რუსეთის მართვის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ეროვნული ეკონომიკის სპეციალობით. ასია ზახაროვას მრავალწლიანი გამოცდილება აქვს საბანკო სფეროში, 2010 წლიდან მუშაობს ვეტებე ჯგუფში, 2018 წლიდან იგი იკავებს „ბანკ ვეტებს“ (სსს) მმართველობითი დირექტორის პოზიციას.

სამეთვალყურეო საბჭოს. აუდიტის კომიტეტისა და რისკების კომიტეტის სხდომების ჩატარების სიხშირე, წევრების დასწრების სტატისტიკა და სხდომებზე განხილული საკითხების თემატური მიმოხილვა

სამეთვალყურეო საბჭო

2020 წლის განმავლობაში ჩატარდა სამეთვალყურეო საბჭოს 9 სხდომა დაუსწრებელი კენჭისყრით, გამოკითხვის წესით. სამეთვალყურეო საბჭოს წევრების მონაწილეობა შეადგენდა 100 %-ს.

სამეთვალყურეო საბჭოს მიერ განხილული ძირითადი საკითხები მოიცავდა: აქციონერთა კრების საქმიანობას, საკადრო საკითხებს, ბიზნესგეგმის დამტკიცებასა და მისი შესრულების ანგარიშებს, შიდა აუდიტისა და აუდიტის კომიტეტის საქმიანობას, ბანკის განვითარების სტრატეგიასთან დაკავშირებით საკითხებს, ბანკთან დაკავშირებულ პირთან გარიგების მოწონებას, ფილიალების დებულებების დამტკიცებას, კომიტეტების დებულებების

დამტკიცებას, შიდამარეგლამენტირებელი დოკუმენტების დამტკიცებას, როგორცაა: რისკ-მენეჯმენტის კომიტეტის დებულება, რისკ-კულტურის პოლიტიკა, რეპუტაციული რისკის მმართვეის პოლიტიკა, ინტერესთა კონფლიქტის მართვის შესახებ დებულება, უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისა და ტერორიზმის დაფინანსების ორგანიზაციული რისკის მართვის პოლიტიკა, „ICAAP-ის ფარგლებში ანგარიშგებების მომზადების თაობაზე“ დებულება.

შიდა აუდიტის კომიტეტი

2020 წლის განმავლობაში ჩატარდა შიდა აუდიტის კომიტეტის 4 სხდომა, მათ შორის 1 სხდომა აუდიტის კომიტეტის წევრების დასწრებით, 3 სხდომა დაუსწრებელი კენჭისყრით, გამოკითხვის წესით.

აუდიტის კომიტეტის მიერ განხილული ძირითადი საკითხები მოიცავდა: შიდა აუდიტის სამმართველოს კვარტალურ და შიდა აუდიტის სამმართველოს მუშაობის წლიურ გეგმას.

რისკების კომიტეტი

2020 წლის განმავლობაში ჩატარდა რისკების კომიტეტის 8 სხდომა დაუსწრებელი კენჭისყრით. რისკების კომიტეტის მიერ განხილულ იქნა შემდეგი საკითხები: რისკ-კულტურის პოლიტიკა, რეპუტაციული რისკის მართვის პოლიტიკა, პილარ 3-ის 2019 წლის ანგარიში რისკებისა და კაპიტალის ადეკვატურობის შესახებ, 2019 წლის შიდა კაპიტალის ადეკვატურობის შეფასების პროცედურების შესრულების შედეგების ანგარიში, 2019 წლის მე -3, მე -4 და 2020 წლის 1-ლი, მე -2, მე -3 კვარტალის ანგარიშგებები, მნიშვნელოვანი რისკების შეფასების შედეგები, “ICAAP -ის ფარგლებში ანგარიშგებების ფორმირების შესახებ” დებულება და სხვა.

სამეთვალყურეო საბჭოს, დირექტორატისა და გენერალური დირექტორის კომპეტენცია და პასუხისმგებლობის დელეგირების სისტემა

სამეთვალყურეო საბჭოს, დირექტორატისა და გენერალური დირექტორის კომპეტენცია განისაზღვრება საქართველოში მოქმედი კანონმდებლობითა და სს „ვითობი ბანკი ჯორჯიას“ წესდებით. პასუხისმგებლობის დელეგირება შესაძლებელია შესაბამისი ორგანოს გადაწყვეტილების საფუძველზე. ბანკში მოქმედებს სამეთვალყურეო საბჭოს მიერ დამტკიცებული ინტერესთა კონფლიქტის მართვის შესახებ დებულება, რომლის შესაბამისადაც და ლიმიტების ფარგლებში მტკიცდება ტრანზაქციები დაკავშირებულ მხარეებთან.

დირექტორატი და დირექტორატთან არსებული კომიტეტები

დირექტორატის შემადგენლობა

2020 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, დირექტორატის შემადგენლობა განსაზღვრული იყო 6 წევრით:

- გენერალური დირექტორი - არჩილ კონცელიძე;
- ფინანსური დირექტორი - მამუკა მენტეშაშვილი;
- საცალო ბიზნესის დირექტორი - ვალერიან გაბუნია;
- კორპორატიული ბიზნესის დირექტორი - ვლადიმერ რობაქიძე;
- რისკების დირექტორი - ნიკო ჩხეტიანი;
- საოპერაციო დირექტორი - ირაკლი დოლიძე

დირექტორატთან არსებული კომიტეტები:

- საკრედიტო კომიტეტი - შედგება 7 წევრისგან, მათ შორის თავმჯდომარე, თავმჯდომარის მოადგილე და წევრები;
- აქტივ-პასივების მართვის კომიტეტი - შედგება 8 წევრისგან, თავმჯდომარე, თავმჯდომარის მოადგილე და წევრები;
- რისკ-მენეჯმენტის კომიტეტი - შედგება 8 წევრისგან, მათ შორის თავმჯდომარე, თავმჯდომარის

მოადგილე და წევრები;საბიუჯეტო კომიტეტი - შედგება 8 წევრისგან, მათ შორის თავმჯდომარე, თავმჯდომარის მოადგილე და წევრები;
პრობლემური კრედიტების კომიტეტი - შედგება 6 წევრისგან, მათ შორის თავმჯდომარე, თავმჯდომარის მოადგილე და წევრები;

დირექტორატის წევრთა განათლება და გამოცდილება

დირექტორატის წევრები ინიშნებიან სამეთვალყურეო საბჭოს გადაწყვეტილებით. მათი განათლება, გამოცდილება და საქმიანი რეპუტაცია სრულად შესაბამეა და აკმაყოფილებს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს. გენერალურ დირექტორს - არჩილ კონცელიძეს აქვს მიღებული საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის განათლება, მანქანათმშენებლობის დარგში, ასევე აქვს მიღებული ამერიკის წმ. ბონავენტურას უნივერსიტეტის ბიზნეს ადმინისტრირების ბაკალავრის ხარისხი კორპორატიული ფინანსების განხრით. არჩილ კონცელიძეს მრავალწლიანი გამოცდილება აქვს, 2009 წლიდან იგი იკავებს სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯიას“ გენერალური დირექტორის პოზიციას.

ფინანსური დირექტორს - მამუკა მენთეშაშვილს აქვს მიღებული თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის განათლება, მანქანათმშენებლობის ეკონომიკისა და მართვის სპეციალობით, ასევე აქვს მიღებული საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის განათლება საინჟინრო ეკონომიკის სპეციალობით. მამუკა მენთეშაშვილს მრავალწლიანი გამოცდილება აქვს საბანკო სფეროში, 2009 წლიდან იგი იკავებს სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯიას“ დირექტორის პოზიციას.

საცალო ბიზნესის დირექტორს - ვალერიან გაბუნას აქვს მიღებული თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის განათლება, საგარეო ეკონომიკური საქმიანობის ორგანიზაცია და მართვის სპეციალობით. ასევე აქვს მიღებული ჩესტერის უნივერსიტეტის ბიზნეს-სკოლის ბიზნესის მაგისტრის ხარისხი. ვალერიან გაბუნას მრავალწლიანი გამოცდილება აქვს, 2010 წლიდან იგი იკავებს სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯიას“ საცალო ბიზნესის დირექტორის პოზიციას.

კორპორატიული ბიზნესის დირექტორს - ვლადიმერ რობაქიძეს აქვს მიღებული თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის განათლება, საყოფაცხოვრებო მომსახურების ეკონომიკა და მართვის სპეციალობით. აქვს ასევე მიღებული ამავე უნივერსიტეტის განათლება სამართალმცოდნეობის სპეციალობით. ვლადიმერ რობაქიძეს მრავალწლიანი გამოცდილება აქვს საბანკო სფეროში, 2011 წლიდან იგი იკავებს სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯიას“ კორპორატიული ბიზნესის დირექტორის პოზიციას.

რისკების დირექტორს - ნიკო ჩხეტიანს აქვს მიღებული თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის განათლება, ფინანსები და საბანკო საქმის სპეციალობით, აქვს მიღებული ეკონომიკის მაგისტრის ხარისხი. ნიკო ჩხეტიანს მრავალწლიანი გამოცდილება აქვს საბანკო სფეროში, 2008 წლიდან იგი იკავებს სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯიას“ დირექტორის პოზიციას.

საოპერაციო დირექტორს - ირაკლი დოლიძეს აქვს მიღებული ამერიკის ინდიანაპოლისის უნივერსიტეტის განათლება, ბიზნეს ადმინისტრირების ბაკალავრის ხარისხით. ასევე აქვს მიღებული საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის განათლება საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობების სპეციალობით. ირაკლი დოლიძეს მრავალწლიანი გამოცდილება აქვს საბანკო სფეროში, 2009 წლიდან იგი იკავებდა სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯიას“ ვიცე-პრეზიდენტი-პერსონალის სამმართველოს უფროსის პოზიციას, ხოლო 2015 წლიდან იკავებს საოპერაციო დირექტორის პოზიციას.

დირექტორატის მიმოხილვა პასუხისმგებელი სფეროების მიხედვით

დირექტორატის შემადგენლობა წარმოდგენილია შემდეგი პასუხისმგებელი სფეროების მიხედვით: ფინანსური, კორპორატიული ბიზნესის, რისკების, საცალო ბიზნესის და საოპერაციო.

9. ბანკის სტრატეგია

ვი-თი-ბი ბანკი საქართველოს მომდევნო სამი (2020-2022) წლის სტრატეგიული გეგმა მოიაზრებს ბანკის არსებული ფილიალების და სერვისცენტრების ქსელის ოპტიმიზირებას, მათი მაქსიმალური დატვირთვით გამოყენებას, აგრეთვე ელექტრონული გაყიდვის არხების შემდგომ განვითარებას და მათი მეშვეობით ბანკის სტრატეგიული მიზნების შესრულების უზრუნველყოფას.

სამწლიანი სტრატეგიული გეგმის მთავარი მიზნები შემდეგია:

ბანკს გააჩნია სამი ძირითადი ბიზნესმიმართულება: კორპორატიული ბიზნესი, მცირე ბიზნესი და ფიზიკური პირები. მომდევნო სამი წლის განმავლობაში ბანკი აპირებს განსაკუთრებული აქცენტი გააკეთოს კორპორატიული და მცირე ბიზნესის განვითარებაზე. აღნიშნული აქტივობით ბანკი აპირებს მომსახურებაზე მოიზიდოს ფართო სპექტრის ბიზნეს ორგანიზაციები, ფიზიკური პირების მყარი ბაზით.

სამივე ბიზნეს მიმართულების აღწერილი განვითარების მოდელი განაპირობებს ტრანზაქციებისა და საბანკო ოპერაციების ზრდას.

ბანკი უახლოესი სამი წლის განმავლობაში განსაკუთრებულ ყურადღებას გაამახვილებს ციფრული ტექნოლოგიების შემდგომ განვითარებაზე: ბანკი-კლიენტის პროგრამული უზრუნველყოფის დახვეწა/განვითარებაზე, მობაილ ბანკინგის განვითარებაზე, სხვა ელექტრონული გაყიდვის არხების იმპლემენტაციაზე. აღნიშნული მიმართულებით ძალისხმევამ საბოლოოდ უნდა მოიტანოს ბანკის კლიენტი ფიზიკური პირების კმაყოფილება და ლოიალობა და გაზარდოს ბანკის ოპერაციების რაოდენობა.

ბანკი აგრეთვე აპირებს ფილიალების ქსელში გაატაროს ოპტიმიზირებული საოპერაციო მოდელი კლიენტების მომსახურების გაუმჯობესების მიზნით, მეტი კმაყოფილების მისაღწევად. აღნიშნულმა სტრატეგიულმა გეგმებმა უნდა განაპირობოს ბანკის საკომისიო და სხვა არაპროცენტული შემოსავლების ზრდა.

კორპორატიული და მცირე ბიზნესის მიმართულებით ბანკი გეგმავს ახალი ბიზნეს მოდელის დანერგვას, რომელიც ორიენტირებული იქნება კლიენტის ბიზნეს კონსულტანტის და ბიზნეს პარტნიორის ფუნქციის იმპლემენტაციაზე. შედეგად მიღწეულ იქნება მომსახურების პროცესების ოპტიმიზირება და დახვეწა, კლიენტის მოთხოვნილებების მაქსიმალურად დაკმაყოფილება, რაც განაპირობებს ამ ბიზნესების მდგრად და თანაბარზომიერ განვითარებას.

აღნიშნული სტრატეგიული მიზნების განხორციელება უახლოესი 3 წლის პერსპექტივაში განაპირობებს:

- კორპორატიული და მცირე ბიზნესის საკრედიტო პორტფელების ზრდას არაუმცირეს 10.4%.
- ფიზიკური პირების დაკრედიტების ზრდას არაუმცირეს 9.6%.
- მოსალოდნელია საპროცენტო მარჟის შენარჩუნება არანაკლებ 5% დონეზე.
- საკომისიო და სხვა არასაპროცენტო შემოსავლების საშუალო ყოველწლიურ ზრდას არაუმცირეს 7%.
- ბანკის მიზანია ხარჯების შემოსავლებთან შეფარდება დაიყვანოს არაუმეტეს 59% დონეზე.
- უზრუნველყოს ეროვნული ბანკის მიერ დაწესებული ბაზელი3 ჩარჩოთი განსაზღვრული კაპიტალის ადეკვატურობის და სხვა პრუდენციული კოეფიციენტების შესრულება.

10. რისკების მართვა

10.1. ბანკის რისკის სტრატეგია

საერთო დებულებები

ბანკის რისკების მართვის ჩარჩო დოკუმენტს წარმოადგენს სს „ვითიბი ბანკი ჯორჯიას“ რისკებსა და კაპიტალის მართვის სტრატეგია (შემდგომ „რისკების სტრატეგია“), რომელიც დამტკიცებულია ბანკის სამეთვალყურეო საბჭოს მიერ. დოკუმენტი განსაზღვრავს რისკებისა და კაპიტალის მართვის სფეროში სტრატეგიულ მიზნებს და ამოცანებს, რისკების მართვის ორგანიზაციის სისტემას, რისკების იდენტიფიცირების ძირითად პრინციპებს, არსებითი რისკების სისტემას, რისკ-აპეტიტს ჩარჩოს და რისკებისა და კაპიტალის მართვის სისტემის განვითარების სტრატეგიის ძირითად დებულებებს.

რისკების მართვის სისტემის მდგრადობის მნიშვნელოვანი გამოცდა იყო COVID-19 -ით გამოწვეული პანდემია, რომელმაც მოითხოვა ბანკისაგან სწრაფი გადაწყობა ყველა ძირითადი მიმართულების მიხედვით, რათა მომხდარიყო კლენტების, ბანკის ფინანსური სტაბილურობის უზრუნველყოფა და უწყვეტი ფუნქციონირება. ეს მიმართულებები მოიცავდა დისტანციური მომსახურების სისტემაზე გადასვლას ბანკის შიგნით და გარეთ, მომსახურების ახალი სახეების დანერგვას, უსაფრთხოების სისტემების გაძლიერებას და რისკების მართვასთან დაკავშირებული საქმიანობის სრულყოფას ახალი გამოწვევების საპასუხოდ.

რისკებისა და ბანკის კაპიტალის მართვის სისტემა წარმოადგენს რისკის და კაპიტალის მართვის ფუნქციების განმხორციელებელი კოლევიალური ორგანოებისა და ქვედანაყოფების, შიდა დოკუმენტების (მეთოდები, მოდელები), პროცესებისა და საინფორმაციო ტექნოლოგიების (IT) ერთმანეთთან დაკავშირებული სისტემების ერთობლიობას, რომლის მეშვეობით ბანკი უზრუნველყოფს რისკების იდენტიფიცირებას, შეფასებას, რისკების მონიტორინგს და კონტროლს.

რისკების მართვის ჩარჩო მოიცავს ყველა არსებით მიმართულებას და ბანკისათვის მნიშვნელოვან რისკებს, რომლებიც ჩამოთვლილია წინამდებარე თავის 9.3 პუნქტში.

ყველა ამ რისკის მიმართ ფორმირდება (მეთოდოლოგიურად და ორგანიზაციულად) პოლიტიკები და შესაბამისი პროცედურები.

სტრატეგიული მიზნები და ამოცანები

ბანკის რისკებისა და კაპიტალის მართვის სისტემის ფუნქციონირების ძირითად სტრატეგიული მიზანს წარმოადგენს შესაძლო რისკების, შემოსავლების მიუღებლობის/ ფინანსური დანაკარგების თავიდან აცილება და მინიმიზაცია. ბანკი უზრუნველყოფს ფინანსური საიმედოობისა და მდგრადი განვითარების უზრუნველყოფას გრძელვადიან პერსპექტივაში მისი განვითარების სტრატეგიის შესაბამისად.

ბანკის რისკებისა და კაპიტალის მართვის სისტემა შეესაბამება ბანკის მიერ განხორციელებულ ყველა საქმიანობის/ოპერაციების ხასიათს და მასშტაბებს, აღებული რისკების დონეს.

ბანკის რისკების ძირითად სტრატეგიულ ამოცანებს წარმოადგენს მარეგულირებელი და საზედამხედველო ორგანოების მოთხოვნების შესრულება, ბანკის საქმიანობისათვის დამახასიათებელი რისკების იდენტიფიცირება, რისკების ანალიზი, რისკ-კულტურის განვითარება, რისკების საუკეთესო პრაქტიკაზე დაფუძნებული ეფექტური შეფასების, კონტროლის (შეზღუდვის) და მათი მონიტორინგის გამოყენება, ბანკის რისკების შეფასება რისკ-აპეტიტის მაჩვენებლების გამოყენებით, რისკების დასაფარად კაპიტალის ადეკვატურობის დონის უზრუნველყოფა და მუდმივი კონტროლი, კრიზისულ სიტუაციებში ბანკის ნორმალური ფუნქციონირების უზრუნველყოფა და რისკისა და კაპიტალის მართვის სისტემის, სტრატეგიული და ბიზნეს-დაგეგმვის პროცესებში ეფექტიანი ინტეგრირების უზრუნველყოფა.

მიდგომები რისკების მართვის სისტემის ორგანიზაციის მიმართ

რისკების სისტემის ორგანიზაციის მიმართ მოთხოვნები განისაზღვრება შესაბამისი მარეგულირებელი და მეთოდოლოგიური დოკუმენტებით. მარეგულირებელი ბაზა ყალიბდება თითოეული ძირითადი რისკის ჭრილში.

ბანკის რისკების მართვის მიდგომები ხორციელდება საზედამხედველო მოთხოვნების, ჯგუფის სტანდარტებისა და ბანკის რისკ-პროფილის შესაბამისად. მასში იგულისხმება რისკების იდენტიფიცირების, შეფასების მეთოდები, ლიმიტების სისტემა, ეკონომიკური კაპიტალის (Capital-at-Risk) შეფასება, სესხებისა და სხვა სახის ოპერაციების მიხედვით შესაძლო დანაკარგების რეზერვების მეთოდოლოგია ფასს-ისა და ეროვნული სტანდარტების შესაბამისად, სტრეს-ტესტირების მეთოდოლოგიური პლატფორმა, რისკ-აპეტიტის მაჩვენებლების სისტემა, პოტენციურ-პრობლემური დავალიანების გამოვლენისა და მუშაობის მეთოდები, რისკების მართვის უზრუნველყოფი ავტომატიზებული სისტემები. გარდა აღნიშნულისა, ბანკი განსაზღვრავს რისკის აღებასთან დაკავშირებულ ოპერაციების (გარიგებების) საკითხებზე ბანკის მმართველობითი ორგანოების უფლებამოსილებას და შიდა კონტროლის განხორციელების წესებს.

რისკების მართვა ბანკში ხორციელდება დაცვის სამი ხაზის პრინციპების საფუძველზე:

- **დაცვის პირველ ხაზს** წარმოადგენენ ბანკის ქვედანაყოფები, რომლებსაც საქმიანობის პროცესში შეუძლიათ წარმოქმნან რისკები, არიან რისკის მფლობელები, პასუხს აგებენ ამ რისკების ყოველდღიურ მართვაზე (გამოვლენა ყოველდღიურ საქმიანობაში, კლასიფიკაცია, შეფასება, მინიმიზაციის ღონისძიებების დაგეგმვა, რისკების მართვისა და კონტროლის კონკრეტული ღონისძიებების დაგეგმვა);
- **დაცვის მეორე ხაზი** ახორციელებს ბანკის ქვედანაყოფების დამოუკიდებელ შეფასებას, დაცვის პირველი ხაზის შეფასებას და შემოწმებას, ახორციელებს მაკოორდინირებელ როლს რისკების მართვის სფეროში. დაცვის მეორე ხაზი შედგება: რისკების მართვის ქვედანაყოფისა და ბანკის მმართველობითი ორგანოსაგან;
- **დაცვის მესამე ხაზს** წარმოადგენს აუდიტი. ბანკის შიდა აუდიტი აკონტროლებს რისკების მართვის საერთო პროცესების ეფექტურობას და შესაბამისობას.

რისკებისა და კაპიტალის მართვის ორგანიზაციული სტრუქტურა

რისკებისა და კაპიტალის მართვის ფუნქციები ბანკში ხორციელდება შემდეგი კოლეგიალური ორგანოებისა და ბანკის რისკებისა და კაპიტალის მართვის სისტემა სხვა მონაწილეების მიერ:

- სამეთვალყურეო საბჭო;
- დირექტორატი;
- სპეციალური კოლეგიალური ორგანოები (რისკების კომიტეტი (სამეთვალყურეო საბჭოსთან არსებული), საკრედიტო კომიტეტი, აქტივ-პასივების მართვის კომიტეტი და რისკ-მენეჯმენტის კომიტეტი);
- უფლებამოსილი თანამდებობის პირები/ ჯგუფები, სტრუქტურული ქვედანაყოფები.

მითითებული მუშა ორგანოების სტატუს, საქმიანობის მიმართულებები განისაზღვრება სამეთვალყურეო საბჭოს გადაწყვეტილებით.

რისკებისა და კაპიტალის სტრატეგია, პოლიტიკები და კონცეფციები განისაზღვრება სამეთვალყურეო საბჭოს დონეზე. დირექტორატი ამტკიცებს სხვა დანარჩენ მარეგულირებელ დოკუმენტებს. მეთოდოლოგიური და ოპერატიული ხასიათის საკითხები, რომელიც ეხება რისკებისა და კაპიტალის ადეკვატურობის კონტროლს, განიხილება კომიტეტების მიერ.

სტრუქტურული ქვედანაყოფებისა და თანამშრომლების (თანამდებობის პირთა) ფუნქციები და უფლებამოსილებები რისკებისა და კაპიტალის მართვის სფეროში განისაზღვრება ბანკის მარეგულირებელი აქტებით.

10.2. რისკ-აპეტიტი

რისკ-მენეჯმენტის ერთ-ერთ ძირითადი პრინციპს წარმოადგენს ბანკის საქმიანობის მართვა რისკ-აპეტიტის გათვალისწინებით.

რისკ-აპეტიტი გამოიყენება ბანკის საიმედოდ ფუნქციონირების უზრუნველსაყოფად როგორც მოკლევადიან, ასევე გრძელვადიან პერსპექტივაში, მათ შორის სტრესულ სიტუაციაში.

ბანკის რისკ-აპეტიტს განსაზღვრავს სამეთვალყურეო საბჭო.

რისკ-აპეტიტი წარმოადგენს რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლების სისტემას, რომელიც განსაზღვრავს რისკების აგრეგირებულ დონეს (პროფილს), რომელსაც ბანკი დაინტერესებული პირების მოთხოვნების გათვალისწინებით, შეუძლია და/ან სურს აიღოს განვითარების დასახული სტრატეგიული მიზნების მისაღწევად სამომავლოდ.

რისკ-აპეტიტი შედგება მაღალი დონის რისკ-აპეტიტისაგან, ცენტრალიზებული (ჯგუფის დონეზე განსაზღვრული) რისკ-აპეტიტის მაჩვენებლებისაგან, რომელიც ალოცირებულია ბანკზე ჯგუფის მიერ და ლოკალური რისკ-აპეტიტის მეტრიკისაგან, რომელიც განსაზღვრულია ბანკის რისკ-მენეჯმენტისათვის საზედამხედველო მოთხოვნების და შიდა საჭიროებების შესაბამისად.

ბანკის მაღალი დონის რისკ-აპეტიტი მოიცავს ხარისხობრივი ხასიათის საბაზო დებულებებს (ორიენტირებს).

რისკ-აპეტიტი რაოდენობრივი მაჩვენებლების კლასიფიკაცია

რისკ-აპეტიტის რაოდენობრივი მაჩვენებლები ფორმირდება კატეგორიებად შემდეგი საბაზო ჯგუფების ფარგლებში:

- ზარალის ოდენობა რისკების მიხედვით;
- კაპიტალის ადეკვატურობა;
- ლიკვიდობა;
- საბაზრო რისკი;
- აქტივებისა და პასივების სტრუქტურა;
- საკრედიტო კონცენტრაცია.

რისკ-აპეტიტი საკონტროლო მაჩვენებლები

ბანკის რისკ-აპეტიტის რაოდენობრივი მაჩვენებლების (მეტრიკის) მოცულობის (დონის) დასადგენად გამოიყენება საკონტროლო მაჩვენებელთა შემდეგი სისტემა:

- **მიზნობრივი დონე (მწვანე ზონა)** - უზრუნველყოფს ბანკის სტრატეგიული მიზნების მისაღწევად აღებული რისკების ოპტიმალურ დონეს;
- **ტრიგერი (ყვითელი ზონა)** - საკონტროლო მაჩვენებელი, რომლის დარღვევა გულისხმობს ესკალაციას და რისკის შესამცირებლად ღონისძიებების შემუშავებას;
- **ლიმიტი (წითელი ზონა)** - კრიტიკული მნიშვნელობა, რომლის დარღვევა საფრთხეს უქმნის ბანკის ფინანსურ სტაბილურობას და საჭიროებს რეაგირების საგანგებო გეგმის შემუშავებას.

ინფორმაცია რისკ-აპეტიტის მაჩვენებლების შესრულების შესახებ შეიტანება რისკების თაობაზე ანგარიშგებაში და წარედგინება ბანკის სამეთვალყურეო საბჭოს ყოველკვარტალურად.

10.3. ძირითადი რისკები

ძირითადი რისკების მიმოხილვა

ბანკი ახდენს რისკების იდენტიფიცირებას, რომელსაც იგი ექვემდებარება ან შეიძლება დაექვემდებაროს.

მოცემული იდენტიფიცირების ფარგლებში, მათ შორის განისაზღვრება ბანკისათვის ძირითადი (არსებითი) რისკების სახეები. რისკების იდენტიფიცირების პროცედურები რეგულირდება ბანკის ცალკეული დოკუმენტებით, რომელიც ითვალისწინებს საზედამხედველო მოთხოვნებს.

ბანკი, მისი სიდიდის, საქმიანობის ხასიათისა და მასშტაბებიდან გამომდინარე განსაზღვრავს რისკების შემდეგ არსებით სახეებს:

- საკრედიტო რისკები (დეფოლტის რისკი, მიგრაციის რისკი);
- საბაზრო რისკები (საბანკო წიგნის პროცენტული რისკი, სავალუტო რისკს ღია სტრუქტურული სავალუტო პოზიციის მიხედვით);
- ლიკვიდობის რისკი;
- საოპერაციო რისკი (სამართლებრივი რისკის ჩათვლით);
- ლიკვიდობის წყაროს კონცენტრაციის რისკი (კონცენტრაციის რისკის ქვესახე).

მნიშვნელოვანი რისკების სახეებს:

- კონტრაგენტის საკრედიტო რისკი, ნარჩენი საკრედიტო რისკი (საკრედიტო რისკის ქვესახეები);
- სახაზინო სავალო ფასიანი ქაღალდების პორტფელის საბაზრო რისკი, ნარჩენი საბაზრო რისკი (საბაზრო რისკის ქვესახეები);
- დაკავშირებული მსესხებლთა ჯგუფის საკრედიტო რისკი, ერთ ვალუტაში ნომინირებული მოთხოვნების საკრედიტო კონცენტრაციის რისკი, დარგობრივი საკრედიტო კონცენტრაციის რისკი, უზრუნველყოფის სახეების კონცენტრაციის რისკი (კონცენტრაციის რისკის ქვესახეები).

ბანკი უმნიშვნელო რისკები სახეებს:

- ქვეყნის საკრედიტო კონცენტრაციის რისკი, ფინანსური ინსტრუმენტების კონცენტრაციის რისკი (კონცენტრაციის რისკის ქვესახეები);
- ქვეყნის (პოლიტიკურ)რისკი*;
- უძრავი ქონების რისკი*;
- მოდელის რისკი;
- შესაბამისობის რისკი;
- რეპუტაციულ რისკი;
- სტრატეგიული რისკი

არააქტუალური ბანკისათვის რისკების სახეებს:

- სექურიტიზაციის რისკი (საკრედიტო რისკის ქვესახე);
- სავაჭრო წიგნის საბაზრო რისკი (საბაზრო რისკის ქვესახე);
- სადაზღვევო რისკი;
- საპენსიო რისკი.

ძირითადი რისკების მართვის სისტემა გულისხმობს ყოველი ძირითადი რისკების მართვის სისტემისა და ბანკის რისკ-მენეჯმენტის მართვის სისტემის ერთობლიობას, რომელიც მოქმედებს დაწესებული ჯგუფის სტანდარტების გათვალისწინებით.

* დოკუმენტში ამ რისკის მიმოხილვა ჩართული არ არის.

რისკების მართვა ბანკში ეფუძნება:

- „კომერციული ბანკების საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონს, სხვა საკანონმდებლო აქტებს, ეროვნული ბანკის ნორმატიულ დოკუმენტებს და მოთხოვნებს;
- ვეტებზე ჯგუფის შესაბამისი მარეგულირებელ დოკუმენტებს.
- საბანკო ზედამხედველობის ბაზელი კომიტეტის რეკომენდაციებს, ასევე ევროპული საბანკო ზედამხედველობის რეკომენდაციებს და სტანდარტებს.

ბანკის რისკების მართვის პროცედურების და შეფასების მეთოდების განვითარება და სრულყოფა ხდება „ბაზელის ბანკებზე ზედამხედველობის კომიტეტის“ მიერ მიღებული მოთხოვნების დანერგვის ფარგლებში.

რისკების შეფასებაში იგულისხმება ხარისხობრივი მეთოდები (კერძოდ, ექსპერტული შეფასების მეთოდი) და რაოდენობრივი მეთოდი, მათ შორის დაფუძნებული სხვადასხვა სირთულის მქონე მათემატიკურ და ალბათობრივ-სტატისტიკურ მოდელებზე.

ბანკის ძირითადი რისკების მართვის მიდგომები ხორციელდება საზედამხედველო მოთხოვნებისა და ჯგუფის სტანდარტების გათვალისწინებით ბანკის რისკ-პროფილის, აღებული რისკების თანაზომადებიდან გამომდინარე (იხ. მიდგომები რისკების მართვის სისტემის ორგანიზაციის მიმართ).

რისკ-მენეჯმენტის სტრუქტურა

რისკების შეფასებისა და მართვის პროცედურები, სხვა პირობები ბანკის დონეზე განისაზღვრება სამეთვალყურეო საბჭოს, დირექტორატის და სხვა შესაბამისი კომიტეტების (საკრედიტო კომიტეტი, აქტივ-პასივების მართვის კომიტეტის და რისკ-მენეჯმენტის კომიტეტის დადგენილებებით. ბანკის უფლებამოსილი ორგანოების მიერ რეალიზდება შემდეგი უფლებამოსილებები:

1) სამეთვალყურეო საბჭო

- განსაზღვრავს და კოორდინირებს ახდენს ბანკის საერთო პოლიტიკას რისკების ცალკეული სახეების სფეროში, რისკების მართვის სფეროში სტრატეგიულ ორიენტირებს ბანკში;
- ამტკიცებს ბანკის რისკებისა და კაპიტალის მართვის სტრატეგიას, მათ შორის მაღალი დონის რისკ-აპეტიტის და რისკ-აპეტიტის მეტრიკის ჩამონათვალს;
- განსაზღვრავს უფლებამოსილი კოლეგიალური ორგანოების სისტემას რისკის მართვის მიზნით;
- იღებს გადაწყვეტილებებს რისკების მართვის საკითხებზე შემთხვევებში, რომლებიც არ შედის ბანკის სხვა უფლებამოსილი (ქვემდებარე) მმართველობითი ორგანოს კომპეტენციაში;
- იხილავს ანგარიშგებას რისკების შესახებ თავის კომპეტენციის ფარგლებში.

2) რისკების კომიტეტი

- ახდენს ბანკის რისკისა და კაპიტალის მართვის სტრატეგიის წინასწარ განხილვას, ბანკის რისკების მართვის საქმიანობის პრიორიტეტული სფეროების განსაზღვრას;
- წარუდგენს ბანკის სამეთვალყურეო საბჭოს რეკომენდაციებს ბანკის რისკების აპეტიტის, ასევე ბანკის რისკების სტრატეგიებისა და პოლიტიკების ეფექტურობის, მათ შორის, იდენტიფიცირებული რისკების მიმართ კაპიტალის შენარჩუნებისა და ალოცირების თაობაზე;
- ეწევა ბანკის ყველა დონეზე გონივრული რისკ-კულტურის დანერგვას;
- ახდენს ბანკში რისკების მართვის სისტემის ეფექტურობის შეფასებას;
- კონტროლს უწევს რისკების მინიმიზაციის მიზნით ეფექტური ზომების განხორციელებას.

3) დირექტორატი

- ამტკიცებს რისკების სფეროში მარეგლამენტირებელ და მეთოდოლოგიურ დოკუმენტებს იმ დოკუმენტების

გამოკლებით, რომლებიც განსაზღვრავენ ბანკის პოლიტიკებს და სტრატეგიულ მიმართულებებს;

- იღებს გადაწყვეტილებებს რისკები მართვის საკითხებზე, რომლებიც არ შედიან ბანკის სამეთვალყურეო საბჭოსა და სხვა უფლებამოსილი ორგანოების კომპეტენციის წრეში;
- იხილავს ანგარიშგებას რისკების შესახებ თავისი კომპეტენციის ფარგლებში.

4) აქტივ-პასივების მართვის კომიტეტი

- იღებს გადაწყვეტილებებს, რომლებიც განპირობებულია მის კომპეტენციაში შემავალი რისკების ცალკეული სახეების სპეციფიკით;
- თავისი კომპეტენციის ფარგლებში იღებს გადაწყვეტილებებს საკითხების/დოკუმენტების მიმართ, რომლებიც დაკავშირებულია საბაზრო რისკებისა (საბაზრო რისკები სავაჭრო ოპერაციების, სავალუტო, პროცენტული რისკის მიხედვით) და ლიკვიდობის რისკის მართვასთან;
- იღებს საერთო გადაწყვეტილებებს გარიგებათა ჩატარების პირობებზე, რომლებიც დაკავშირებულია რისკის აღებასთან, მითითებული გარიგებების პირობების დაწესების პროცესის რეგლამენტაციასთან, დავალიანების დაფარვის უზრუნველყოფასთან;
- აკონტროლებს დირექტორატისა და აქტივ-პასივების მართვის კომიტეტის მიერ დაწესებული ლიმიტების, შიდა ნორმატივების, მიზნობრივი ორიენტირების დაცვას, მათ შორის ბანკში დაწესებული რისკ-აპეტიტის ფარგლებში.

5) საკრედიტო კომიტეტი

- იღებს გადაწყვეტილებებს საკრედიტო რისკის მატარებელ გარიგებათა ჩატარების თაობაზე;
- აწესებს ლიმიტებს ბანკის მიერ აღებულ საკრედიტო რისკებზე.
- განიხილავს და იღებს გადაწყვეტილებებს საკრედიტო რისკის მქონე სხვა სახის საკითხებზე, მისი კომპეტენციის ფარგლებში.

6) რისკ-მენეჯმენტის კომიტეტი

- ორგანიზაციას უწევს რისკებისა და კაპიტალის მართვის სტრატეგიის, ბანკის რისკ-აპეტიტის მეტრიკის განსაზღვრას და მისი შესრულების კონტროლს;
- კოორდინაციას უწევს და კონტროლს უწევს რისკების მართვის სფეროში ეროვნული ბანკის მოთხოვნების და ვითობი ჯგუფის სტანდარტების დანერგვას, ეწევა ბანკის რისკ-მენეჯმენტის განვითარების სფეროში აუცილებელი ორგანიზაციული გადაწყვეტილებების შემუშავებისა და მომზადების ხელშეწყობას;
- უზრუნველყოფს დამტკიცებული რისკ-აპეტიტის მაჩვენებლების შესრულების ორგანიზაციას მისთვის მინიჭებული კომპეტენციის ფარგლებში;
- განიხილავს და ამტკიცებს ბანკის საქმიანობისათვის დამახასიათებელი რისკების იდენტიფიცირების შედეგებს;
- ახდენს რისკების პორტფელის რეგულარულ მიმოხილვას (მონიტორინგის, ანალიზების) კომიტეტის კომპეტენციის ფარგლებში;
- ხელს უწყობს რისკების კულტურის განვითარებას, ამტკიცებს რისკების მართვის მეთოდოლოგიებს მისი კომპეტენციის ფარგლებში;
- ახდენს რისკების შესახებ ანგარიშგების სისტემის სისტემის მხარდაჭერას უფლებამოსილი კოლეგიური ორგანოებისა და თანამდებობის პირების სათანადო ინფორმირების მიზნით.
- ორგანიზაციას უწევს და იღებს სათანადო გადაწყვეტილებებს სხვა მის კომპეტენციაში შემავალ საკითხებთან დაკავსირებით.

7) რისკების სამმართველო

- უზრუნველყოფს ფინანსური რისკების მართვის სისტემების ეფექტურ ფუნქციონირებას და განვითარებას ბანკში ჯგუფის სტანდარტებისა და საუკეთესო პრაქტიკის საფუძველზე;
- შეიმუშავებს ძირითადი რისკების მართვის შიდა ნორმატიულ-მეთოდოლოგიურ დოკუმენტებს პრუდენციული მოთხოვნების გათვალისწინებით;
- შეიმუშავებს ბანკში რისკების მართვის სფეროში პრინციპებისა და მიდგომების შესახებ წინადადებებს;
- ახდენს საკრედიტო სტრატეგიების/პოლიტიკების შემუშავებას და შემდგომი რეალიზაციის ღონისძიებების გატარებას;
- ახდენს ბანკის ძირითადი რისკების შემადგენლობაში შემავალი ოპერაციებისა და პროექტების მიხედვით რისკების ანალიზის (მონიტორინგის) ჩატარებას;
- ახდენს ბანკისა და ჯგუფის მმართველობითი ორგანოებისათვის რისკების თაობაზე ანგარიშგების მომზადებას და წარდგენას;

8) კომპლენს კონტროლის და ფინანსური მონიტორინგის სამმართველო

- ხელს უწყობს შესაბამისობის რისკების მართვის ეფექტური სისტემის შექმნას;
- შეიმუშავებს შესაბამისობის რისკების მართვასთან დაკავშირებით ძირითად მოთხოვნებს;
- უზრუნველყოფს ფულის გათეთრების და ტერორიზმის დაფინანსების (ML/TF) წინააღმდეგ ბრძოლის სისტემის/პროგრამის დანერგვას, მათ შორის შიდა პოლიტიკა-პროცედურების შემუშავებას, ტრანზაქციების მონიტორინგს, თანამშრომელთა სწავლებას/ტრენინგების ჩატარებას, საერთაშორისო სანქციების რეჟიმის დაცვას.
- რისკზე დაფუძნებული მიდგომის გათვალისწინებით, უზრუნველყოფს ML/TF რისკების მართვას, მათ შორის კლიენტების მიღების პოლიტიკას, პროდუქტების და მომსახურებების შეფასებას, აგრეთვე მიწოდების არხებთან დაკავშირებული რისკ-ფაქტორების გამოვლენას;
- უზრუნველყოფს მარეგულირებელი ორგანოების მხრიდან ბანკზე ზემოქმედების რისკის, ბანკის რეპუტაციის დაკარგვის ან ბანკის ფინანსური დანაკარგების რისკების მართვის ეფექტურ ფუნქციონირებას, რომელიც/რომლებიც შეიძლება გამოიწვიოს კანონმდებლობის, წესებისა და სტანდარტების შეუსრულებლობამ (შესაბამისობის რისკები);
- ახორციელებს შესაბამისობის (მათ შორის ML/TF) რისკების მიმდინარე მონიტორინგს და კონტროლს და ბანკის მმართველობით/კოლეგიალურ ორგანოებს წარუდგენს ანგარიშს ამგვარი კონტროლის შედეგად გამოვლენილი შესაბამისობის რისკების მართვის თაობაზე;
- აანალიზებს იმ ფაქტორებს, რომლებმაც შეიძლება გაზარდოს შესაბამისობის რისკი და მნიშვნელოვანი გავლენა იქონიონ ბანკზე, როგორცაა ბანკის ბიზნესსაქმიანობა, ბიზნესსაქმიანობასთან და ეთიკურ სტანდარტებთან შეუსაბამობების მოცულობა და მნიშვნელობა, სასამართლო დავებისა და კლიენტების საჩივრების/პრეტენზიების რაოდენობა და მნიშვნელობა.

9) აუდიტის კომიტეტი

- განსაზღვრავს ბანკის ფინანსური ანგარიშგების მიდგომებსა და პოლიტიკას შიდა კონტროლის საკითხებზე კონტროლებს ფინანსური ანგარიშგების მიმდინარე პროცესს და ადასტურებს გამოქვეყნებული ფინანსური ანგარიშგების დამტკიცებას; ატარებს მონიტორინგს და აქტიურად თანამშრომლობს ბანკის როგორც შიდა ისე გარე აუდიტთან;
- აფასებს გარე აუდიტორის ეფექტურობას, გამოთქვამს მოსაზრებას გარე აუდიტორების კანდიდატურებთან დაკავშირებით, წარუდგენს შესაბამის რეკომენდაციებს სამეთვალყურეო საბჭოს მათი კანდიდატურის, დანიშვნის, თანამდებობრივი სარგოს ან თანამდებობიდან გათავისუფლების საკითხთან დაკავშირებით;
- აკონტროლებს ბანკის სააღრიცხვო პოლიტიკასა და პრაქტიკას;
- განიხილავს მესამე მხარის მოსაზრებებს ბანკის რისკების მართვის ზოგადი ჩარჩოებისა და შიდა

კონტროლის სისტემის ეფექტურობისა და სტრუქტურის შესახებ;

- უზრუნველყოფს ფუნქციების ადეკვატურობას, შიდა და გარე აუდიტორების დამოუკიდებლობასა და ურთიერთთანამშრომლობას და მათ ფუნქციურ ურთიერთთანამშრომლობას
- განიხილავს გარე აუდიტორების მიერ მომზადებულ სარეკომენდაციო წერილს და აკონტროლებს დირექტორების მიერ შესაბამის ზომებს არსებული ხარვეზების აღმოსაფხვრელად;

ბანკი აყალიბებს ბანკის რისკების მართვის სისტემის ფუნქციონირებაზე კონტროლის სისტემას. აღნიშნული სისტემა მოიცავს ყოველი ძირითადი რისკის კონტროლის ცალკეულ პროცედურებს.

ინფორმაცია აღნიშნული შემოწმების საქმიანობის შედეგების შესახებ ეგზავნებათ ბანკის ხელმძღვანელ თანამდებობის პირებს და ბანკის პროფილურ ქვედანაყოფებს ძირითადი რისკების მართვის ეფექტურობის ანალიზისათვის, შესაბამისი აუცილებელი მაკორექტირებელი ქმედებების განსახორციელებლად (გამოვლენილი დარღვევების, შეცდომების, ნაკლოვანებების აღმოფხვრა და პროცესების სრულყოფის მიზნით). ძირითადი რისკების მართვის პროცედურები და მეთოდები დეტალურად რეგულირდება ბანკის შიდა დოკუმენტებით, რომლებიც დამტკიცებულია უფლებამოსილი ბანკის კოლეგიალური ორგანოების მიერ.

10.4. საკრედიტო რისკი

საკრედიტო რისკი არის კონტრაგენტის მიერ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობებით განსაზღვრული ბანკის წინაშე ნაკისრი ვალდებულებების შეუსრულებლობით, არადროული შესრულების ან არასრული შესრულების შედეგად ზარალის წარმოქმნის რისკი.

კერძოდ, საკრედიტო რისკი დამახასიათებელია იმგვარი ოპერაციებისათვის, როგორცაა:

- დაკრედიტება;
- გარანტიის გაცემა, აკრედიტივების გახსნა და დადასტურება;
- სავალო ფასიანი ქაღალდების შეძენა;
- გარიგებათა მიხედვით უფლების (მოთხოვნის) შეძენა;
- ოქროსა და ფასიანი ქაღალდების სესხება;
- ფინანსური აქტივების გაყიდვა (შეძენა) გადახდის გადავადებით (ფინანსური აქტივების მიწოდება);
- წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტებზე სავაჭრო ოპერაციების ჩატარება;
- ლიზინგური ოპერაციები;
- ფაქტორინგული ოპერაციები.

ბანკის მიერ აღებული საკრედიტო რისკის პროფილი (სტრუქტურა) განისაზღვრება ბანკის საკრედიტო პორტფელის შემადგენლობით და ფორმირდება უპირატესად საშუალო ბიზნესის კორპორატიული და მცირე ბიზნესის კლიენტების, საკრედიტო ორგანიზაციების, აღმასრულებელი ორგანოებისა და ბანკის სავალო კლიენტების საკრედიტო მოთხოვნებით.

კოლეგიალური ორგანოებისა და თანამდებობის პირების უფლებამოსილება რისკის აღებასთან დაკავშირებით

საკრედიტო რისკის მატარებელი ოპერაციების მიხედვით გადაწყვეტილებების მიღების უფლებამოსილებათა სისტემა, განისაზღვრება წესდებითა და ბანკის შიდა მარეგულირებელი აქტებითა და განკარგულებითი დოკუმენტებით.

ბანკის მართვის ორგანოები (აქციონერთა კრება, სამეთვალყურეო საბჭო / დირექტორატი, კომიტეტები, უფლებამოსილი პირები) იღებენ გადაწყვეტილებებს საკრედიტო გარიგებებზე ბანკის წესდებითა და ამ ორგანოების დებულებითა და თანამდებობრივი ინსტრუქციებით განსაზღვრული კომპეტენციის ფარგლებში.

ბანკის მართვის ორგანოებს შეუძლიათ საკრედიტო რისკის მატარებელი ოპერაციებზე გადაწყვეტილებების მიღების უფლებამოსილებათა დელეგირება:

- ბანკის საკრედიტო კომიტეტისათვის, რომელიც იღებს გადაწყვეტილებას საკრედიტო გარიგების ჩატარების/ საკრედიტო ლიმიტების დაწესების/ მსესხებელთა/ საკრედიტო გარიგების სტატუსის განსაზღვრაზე;
- ბანკის თანამდებობის პირებისათვის/ თანამდებობის პირთა ჯგუფებისათვის;
- საცალო ბიზნესის ოპერაციების მიმართ დაიშვება ავტომატურად საკრედიტო გადაწყვეტილებების მიღება ბანკის მიერ გათვალისწინებული მეთოდოლოგიის შესაბამისად, სათანადო შემოწმების გავლის შემდეგ.

ბანკის კოლეგიალური ორგანოები, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან საკრედიტო გადაწყვეტილებების მიღებაზე, მოქმედებენ უფლებამოსილებათა ფარგლებში, რომელიც მოცემულია ამ კოლეგიალური ორგანოების დებულებებში. ბანკის თანამდებობის პირისათვის უფლებამოსილების დელეგირება ფორმდება უფლებამოსილი კოლეგიალური ორგანოს გადაწყვეტილებით.

რისკების შეფასების, კაპიტალზე მოთხოვნისა და სტრეს-ტესტირების მეთოდები

ბანკის მიერ გამოყენებულ საკრედიტო რისკის შეფასების ძირითად მეთოდებს მიეკუთვნება კლიენტების კრედიტუნარიანობის დონის განსაზღვრის მეთოდოლოგია საფინანსო და არაფინანსური მაჩვენებლების ანალიზისა და ექსპერტული შეფასების შედეგად. ამასთან, კლიენტის (დაკავშირებულ კლიენტთა ჯგუფს) რეიტინგის დონე გაითვალისწინება საკრედიტო გარიგების ფასწარმოქმნის პირობების განსაზღვრის დროს. ბანკის საკრედიტო რისკის შეფასებისას გამოიყენება შემდეგი უნივერსალური მიდგომები (სტანდარტები):

1) კორპორატიული საკრედიტო რისკის შეფასების ნაწილში

ყოველი მნიშვნელოვანი ტიპის/კლასის კონტრაგენტისათვის (ბანკში დადგენილი კლასიფიკაციის შესაბამისად) გამოიყენება კონტრაგენტების კრედიტუნარიანობის შეფასების (რეიტინგის) შესაბამისი შიდა მეთოდოლოგიები, რომლის შედეგადაც განისაზღვრება კონტრაგენტის შიდა რეიტინგი და მისი შესაბამისი კონტრაგენტის დეფოლტში გასვლის ჰიპოთეტური ალბათობა შემდეგი 12 თვის განმავლობაში (დეფოლტის ალბათობა). ბანკის შიდა რეიტინგული სისტემა გადის პეროდულ ექსპერტიზას/ ვალიდაციის ბანკში დადგენილი წესის შესაბამისად.

2) საცალო საკრედიტო რისკის ნაწილში

კლიენტის შეფასება ხორციელდება სკორინგული მოდელების (ბარათების) გამოყენებით, რომელიც აგებულია ბანკის სტატისტიკის (ან ჯგუფის სტატისტიკის) და გარე წყაროების ინფორმაციის საფუძველზე. სკორინგული სისტემა წარმოადგენს ავტომატიზებული გადაწყვეტილებების მიღების ერთიან ცენტრს; კლიენტის მიმართ ინდივიდუალური მიდგომის გამოყენების დროს ტარდება კლიენტის კომპლექსური შეფასება.

საკრედიტო რისკის შეფასების მეთოდოლოგიების ეფექტიანობის ამაღლებისათვის მარეგულირებელი მოთხოვნების და ბანკებზე საერთაშორისო ზედამხედველობის სტანდარტების გათვალისწინებით, ბანკი იყენებს მისი მეთოდების, მოდელებისა და პროცედურების შიდა ვალიდაციის (შეფასების) განხორციელების წესს. მოცემულ შიდა ვალიდაციის ახორციელებს სათაო ბანკის დამოუკიდებელი ქვედანაყოფი.

საკრედიტო რისკის შეფასების მოდელების ვალიდაცია ხორციელდება ამ მოდელები მნიშვნელობის დონიდან გამომდინარე.

რისკის შეზღუდვისა და შემცირების მეთოდები

ბანკში საკრედიტო რისკების მართვის ძირითადი მიმართულებები (მეთოდები) განისაზღვრება ჯგუფში საკრედიტო რისკების მართვის სტანდარტებით.

საკრედიტო რისკის შეზღუდვისა და საკრედიტო რისკის დონის კონტროლის ძირითად ინსტრუმენტს წარმოადგენს **საკრედიტო ლიმიტების სისტემა**. ბანკის ლიმიტების სისტემა აერთიანებს, როგორც ბანკის ჯგუფისა და ლოკალურ დონეზე განსაზღვრულ, ასევე პრუდენციალურ ლიმიტებს და შეზღუდვებს. ეს ლიმიტები ზღუდავენ როგორც კონკრეტულ კლიენტებთან ან დაკავშირებულ ჯგუფთან ოპერაციების მოცულობებს, ასევე საკრედიტო რისკების კონცენტრაციას დონეს სხვადასხვა საქმიანობის მიმართულებებისა და ინსტრუმენტების მიხედვით.

ბანკის დონეზე საკრედიტო რისკის საზედამხებდველო ლიმიტების სახით მიიღება ლიმიტები საქართველოს ეროვნული ბანკის მოთხოვნების (სავალდებულო ნორმატივები) შესაბამისად.

ბანკის უნიფიცირებული და ლოკალური მიდგომების ფარგლებში აღებული საკრედიტო რისკის შესამცირებლად ბანკი იყენებს უზრუნველყოფას, მათ შორის მათ შემდეგ ძირითად სახეებს: გირაოს, იპოთეკას, თავდებობას, საბანკო გარანტიას, სახელმწიფო და მუნიციპალურ გარანტიებს.

უზრუნველყოფის არსებობა, რომელიც პასუხობს ბანკის მოთხოვნებს და მისი საკმარისობა გაითვალისწინება საკრედიტო გარიგების მიხედვით ღირებულების პირობების განსაზღვრისას, ასევე საკრედიტო გარიგების მიხედვით გადაწყვეტილების მიღებისას.

საგირავნო გარიგების ექსპერტიზის ჩატარებისას ბანკში განისაზღვრება უზრუნველყოფის საგნის საბაზრო და საგირავნო ღირებულება.

მონიტორინგის პროცედურები

ბანკში ხორციელდება საკრედიტო პორტფელის მდგომარეობის მონიტორინგი დაწესებული საკონტროლო პორტფელური ლიმიტების (შეზღუდვების) დაცვის მიზნით, ასევე რისკების იდენტიფიცირებისა და შეფასების პროცედურების ფარგლებში.

საკრედიტო რისკის დონის მონიტორინგის მიზნით წესდება ბანკის რისკ-აპეტიტის მეტრიკები და საკონტროლო მნიშვნელობები (მიზნობრივი დონე, ტრიგერი, ლიმიტი, ყველა ერთად ან რომელიმე, გამოყენების მიზანშეწონილობიდან გამომდინარე) და სტანდარტიზებული ქმედებები, რომლებიც საჭიროა რისკ-აპეტიტის საკონტროლო მაჩვენებლების მიღწევისას.

შიდა ანგარიშგება

ბანკის ფინანსური მდგომარეობისა და რისკის მართვის სისტემის შესახებ აქციონერებს, კრედიტორებს და სხვა დაინტერესებული მხარეებს ინფორმირების მიზნით, ბანკი რეგულარულად ახდენს გარე ანგარიშგების მომზადებას ფასს-ის სტანდარტების შესაბამისად, მათ შორის საკრედიტო რისკების მართვის საკითხების ჩათვლით.

საკრედიტო რისკების მიხედვით შიდა ანგარიშგება, რომელსაც აყალიბებს ბანკი, მოიცავს საკრედიტო რისკის მართვისათვის აუცილებელ ინფორმაციას საკრედიტო პორტფელის დინამიკისა და სტრუქტურის, რისკ-აპეტიტის (საკრედიტო რისკის მიხედვით) მეტრიკის შესრულების, რეზერვების დონის მიხედვით, აგრეთვე დადგენილი ლიმიტების დარღვევების ნაწილში აღნიშნული დარღვევების აღმოსაფხვრელად დაგეგმილი / მიღებული ზომების (საჭიროებისას) შესახებ.

შიდა ანგარიშგება წარედგინება ბანკის მენეჯმენტს და სათაო ბანკს დადგენილი წესით.

10.5. საბაზრო რისკი

საბაზრო რისკის ქვეშ მოიაზრება ბანკის ფინანსური შედეგების გაუარესების რისკი აქტივ-პასივების ღირებულების (მოთხოვნების/ვალდებულებების) არახელსაყრელი ცვლილების შედეგად საბაზრო მაჩვენებლების-რისკ

ფაქტორების გავლენის გამო (როგორცაა სავალუტო კურსები, საპროცენტო განაკვეთები, საკრედიტო სპრედები, აქციების კოტირებები და სხვა).

ბანკის მიერ აღებული საბაზრო რისკების ხასიათიდან და მათი მართვის მიდგომებიდან გამომდინარე, ბანკის ოპერაციები იყოფა სავაჭრო წიგნის ან საბანკო წიგნის ოპერაციებად.

სავაჭრო წიგნს მიეკუთვნება ოპერაციები, რომლებიც განხორციელებულია მოგების მისაღებად გადაფასებიდან ან სხვა სავაჭრო ოპერაციების ჰეჯირებიდან, ასევე, მათი ფინანსური შედეგი, სავალუტო პოზიცია, ფორმირებული კლიენტებთან ოპერაციების შედეგად.

საბანკო წიგნს მიეკუთვნება ოპერაციები (შემდგომ არასავაჭრო ოპერაციები), რომლებიც არ ექვემდებარებიან საბაზრო გადაფასებას (აღრიცხული ამორტიზირებული ღირებულებით), და /ან მათი საბაზრო გადაფასება არ არის დამოკიდებული საბაზრო რისკის ფაქტორებზე.

დეტალური კლასიფიკაცია ოპერაციებისა საბაზრო რისკების შეფასების და მართვის მიზნებისათვის ბანკს მოცემული აქვს შიდა დოკუმენტებში.

რისკის აღებასთან დაკავშირებული ბანკის ორგანოებისა და სტრუქტურული ქვედანაყოფების უფლებამოსილებები

საბაზრო რისკების მართვის სფეროში ბანკის ორგანოებისა და სტრუქტურული ქვედანაყოფების უფლებამოსილებები ნაწილდება შემდეგნაირად:

დირექტორატი საბაზრო რისკების ნაწილში ახორციელებს იმ ფუნქციების განხორციელებას, რომელიც მოცემულია ძირითადი რისკების თავში.

აქტივ-პასივების მართვის კომიტეტი, იხილავს საბაზრო რისკის ნაწილში რისკ-აპეტიტის პარამეტრების მნიშვნელობებს; ახდენს ღია სავალუტო პოზიციის ოდენობის შესაბამისობის კონტროლს სეგ-ის ნორმატიული მოთხოვნებთან; აწესებს შიდა ლიმიტებს და შეზღუდვებს საბაზრო რისკებთან მიმართებით; იღებს გადაწყვეტილებას საბაზრო რისკების ჰეჯირების ჩატარებისა და ფორმების მიზანშეწონილობაზე.

რისკების ქვედანაყოფი, შეიმუშავებს საბაზრო რისკების შეფასების მეთოდოლოგიას; ამზადებს წინადადებებს საბაზრო რისკების მართვის საკითხებზე; ახორციელებს კონტროლს დაწესებული საკონტროლო მაჩვენებლების, ცალკეული ლიმიტების დაცვაზე.

ხაზინა, ახორციელებს სტრუქტურული და მთლიანი ღია სავალუტო პოზიციის მართვას და, ღია სავალუტო პოზიციის ნორმატიული/საზედამხედველო ლიმიტების კონტროლს; მართავს ბანკის პროცენტულ რისკს და ასრულებს სხვა ფუნქციებს, რომელიც გამომდინარეობს საბაზრო რისკების მართვის ამოცანებიდან, ბანკის მიერ ამ სფეროში მოქმედი მარეგულირებელი დოკუმენტის შესაბამისად.

რისკების აღებასთან დაკავშირებული შეზღუდვები, საბაზრო რისკების მართვის პრინციპები პროცედურები განისაზღვრება ბანკის მარეგულირებელი აქტებითა და დოკუმენტებით.

რისკ-აპეტიტის მაჩვენებლებს საბაზრო რისკების ნაწილში ამტკიცებს სამეთვალყურეო საბჭო.

რისკის შეფასების მეთოდები

საბაზრო რისკების შეფასება ხორციელდება შემდეგი მიმართულებების მიხედვით:

- სავაჭრო წიგნის საბაზრო რისკის შეფასება;
- პროცენტის ცვლილების მიმართ მგძნობიარე საბანკო წიგნის ოპერაციების მიხედვით საპროცენტო რისკის შეფასება;
- სავალუტო კურსის ცვლილების მიმართ მგძნობიარე საბანკო წიგნის ოპერაციების მიხედვით სავალუტო რისკის შეფასება.

ბანკის ძირითადი მაჩვენებლის სახით, რომლის მიხედვითაც შეიძლება შეფასდეს საბაზრო რისკი სავაჭრო ოპერაციების მიხედვით, არის სავაჭრო წიგნის პოზიციის სტრეს-ტესტირება შესაბამისი სცენარებით, ფინანსური შედეგების ვოლატილობის შესაფასება VaR (Value-at-Risk) ისტორიული მოდელირების მეთოდით და სავაჭრო ოპერაციების მიხედვით სავაჭრო წიგნის მიხედვით წლის დასაწყისიდან დაგროვილი ზარალი (stop-loss).

ძირითადი პარამეტრები, რომლითაც შეიძლება შეფასებულ იქნას **საპროცენტო რისკი**, არის:

- ბანკის საპროცენტო პოზიციის მგრძობელობა საპროცენტო განაკვეთის ცვლილების მიმართ, რომლის შეფასება ხდება (1) საპროცენტო პოზიციის წმინდა დისკონტირებული ღირებულების კლების ოდენობით და (2) შემოსავლიანობის მრუდის 100 საბაზისო პუნქტით არახელსაყრელი პარალელური გადახრის დროს წმინდა საპროცენტო შემოსავლის ოდენობით;
- პროცენტული რისკის დასაფარად საჭირო ეკონომიკური კაპიტალი - საპროცენტო პოზიციის წმინდა დისკონტირებული ღირებულების კლების შეფასება საპროცენტო განაკვეთების არახელსაყრელი შესაძლო ცვლილების დროს.

სავალუტო რისკების რაოდენობრივი შეფასება ღია სავალუტო პოზიციის სტრუქტურის მიხედვით, ხორციელდება VaR მეთოდის გამოყენებით, რომელიც შესაძლებლობას იძლევა შევაფასოთ მაქსიმალურად სავარაუდო (მოცემული ნდობის ინტერვალით) ნეგატიური გავლენა სავალუტო პოზიციის ღირებულების ცვლილების ფინანსურ შედეგზე.

საბანკო წიგნის **სავალუტო რისკის** მართვას ბანკი ახდენს მიღებული მარეგულირებელი და მეთოდოლოგიური დოკუმენტების საფუძველზე, უზრუნველყოფს რა აქტივებისა და ვალდებულებების შესაბამისობას ვალუტების ჭრილში და ღია სავალუტო პოზიციის დაწესებული შეზღუდვების ჩარჩოში მოქცევას, მათ შორის რისკ-აპეტიტის, ღია სავალუტო პოზიციის საზედამხედველო ლიმიტების ნაწილში. სავალუტო რისკების მართვის მიზნით წესდება ლიმიტები და რიგი მაჩვენებელი, რომელიც ახასიათებს ბანკის სავალუტო რისკის დონეს.

მონიტორინგის პროცედურები და მოქმედების წესი საკონტროლო მნიშვნელობების მიღწევის შემთხვევაში

აღებული საბაზრო რისკის დონის მონიტორინგი ხორციელდება სალიმიტო სისტემის მეშვეობით.

საბაზრო რისკის მაჩვენებლების კონტროლისათვის გარდა ლიმიტები წესდება სასიგნალო მნიშვნელობები, როგორცაა ტრიგერები, რომლებიც მიაწინებენ ლიმიტების გამოყენების მაქსიმალური დონის მოახლოებას, რაც არის საკმარისი სიგნალი ბანკის მიერ შესაბამისი მოქმედებების ჩასატარებლად.

ბანკის ქვედანაყოფები, რომლებიც პასუხისმგებელნი არიან საბაზრო რისკების მართვაზე, ვალდებული არიან გაატარონ შესაბამისი ღონისძიებები ლიმიტების დასაცავად. ბანკის სავაჭრო ოპერაციების ლიმიტების დაცვის შემდგომი კონტროლი ხორციელდება რისკის მართვის/ზაზინის ქვედანაყოფების მიერ ყოველი სამუშაო დღის ბოლოს, სავაჭრო ოპერაციების პარამეტრების მიმართ განხორციელებული ოპერაციების დადგენილ ლიმიტებთან შესაბამისობის უზრუნველსაყოფის მიზნით.

რისკის მიხედვით შიდა ანგარიშგება

ბანკის საბაზრო რისკების მდგომარეობის შესახებ ანგარიშებს ამზადებს რისკების მართვის ქვედანაყოფი და ხაზინა იმ პერიოდულობით, რომელიც განსაზღვრულია ბანკის მარეგულირებელ და მეთოდურ დოკუმენტებში. აღნიშნული ანგარიშგებების შემადგენლობაში შედის მონაცემები საბაზრო რისკის ლიმიტების გამოყენებაზე, ლიმიტების ათვისებისა და გადაჭარბებაზე და სხვა რელევანტური მონაცემები.

10.6. ლიკვიდობის რისკი

ლიკვიდობის რისკი არის ბანკის მიერ საკუთარი ვალდებულებების სრულად და/ან დროულად შესრულების შეუძლებლობის გამო ზარალის წარმოქმნის რისკი.

ლიკვიდობის რისკის მართვა წარმოადგენს ბანკის აქტივებისა და ვალდებულებების მართვის ღონისძიებათა ერთობლიობას, რომელიც მიმართულია ბანკის მიმდინარე გადახდისუნარიანობის შესანარჩუნებლად ლიკვიდობის რისკის დონისა და ოპერაციების რენტაბელობის ოპტიმალური თანაფარდობის უზრუნველყოფის პირობებში.

რისკის მართვის სფეროში კოლგეიალური ორგანოებისა და ქვედანაყოფების ფუნქციები

ლიკვიდობის მართვის პროცესში ბანკის კოლგეიალური ორგანოებსა და სტრუქტურულ ქვედანაყოფებს შორის ფუნქციები და მოვალეობები შემდეგნაირად ნაწილდება:

ბანკის დირექტორატი:

ამტკიცებს მარეგულირებელ და მეთოდოლოგიურ დოკუმენტებს ლიკვიდობის რისკის მართვის ნაწილში.

აქტივ-პასივების მართვის კომიტეტი:

- ადგენს ლიკვიდობის შიდა ნორმატივებს და აკონტროლებს მათ შესრულებას, იღებს გადაწყვეტილებებს ბანკის აქტივებისა და პასივების მართვასთან დაკავშირებით, განსაზღვრავს ლიკვიდური აქტივების მობილიზაციის ზომებს ლიკვიდობის კრიზისული სიტუაციის წარმოქმნის შემთხვევაში.

ხაზინა:

- ახორციელებს შესრულების ვადების მიხედვით სამომავლო გადახდებისა და შემოდინებების ჭრილში ბანკის „ნოსტრო“ ანგარიშების პოზიციების გაძღოლას და მასზე არსებული ნაშთების რეგულირებას, სხვა აქტიური ოპერაციების წარმოებას, ადგენს აქტიური ოპერაციების დაფინანსების პროცედურებს ფულადი სახსრების ნაკადების რეგულირებისა და განაწილების მიზნით, შეიმუშავებს ბანკის ლიკვიდური აქტივების მობილიზაციის ღონისძიებათა გეგმას ლიკვიდობის კრიზისის წარმოქმნის შემთხვევაში.

რისკების ქვედანაყოფი:

- შეიმუშავებს ლიკვიდობის რისკის მართვის შესახებ დებულებას, რისკის შეფასების მეთოდოლოგიას და წარადგენს დასამტკიცებლად დირექტორატის სხდომაზე;
- ამზადებს ანგარიშს ბანკის ლიკვიდობის პროგნოზული მდგომარეობის და მისი ცვლილების სხვადასხვა სცენარის შესახებ ლიკვიდობის რისკის შეფასების მეთოდოლოგიის შესაბამისად;
- ამზადებს წინადადებებს აქტივ-პასივების მართვის კომიტეტისათვის ბანკის ლიკვიდობის შიდა ნორმატივების დასადგენად;

ანგარიშგების ქვედანაყოფი:

- ამზადებს და წარადგენს ბანკის ლიკვიდობის ყველა სახის მარეგულირებელ ანგარიშგებას ეროვნული რეგულატორის მოთხოვნათა შესაბამისად.

ლიკვიდობის რისკის მართვის პროცედურა

ლიკვიდობის რისკის გამოვლენისა და მონიტორინგის პროცედურა, რომლითაც ხელმძღვანელობენ ლიკვიდობის მართვაში ჩართული ბანკის ქვედანაყოფები, მოიცავს ბანკის ლიკვიდობის მდგომარეობის პროგნოზირებას და სიტუაციურ მოდელირებას, სხვადასხვა სცენარების ანალიზის გათვალისწინებით გაანგარიშებული ბანკის

ლიკვიდობის პოზიციის მონიტორინგს, შემოდინების და გადინების მოცულობებს შორის შეუსაბამობის გამოვლენის მიზნით, ბანკის ლიკვიდობაზე მნიშვნელოვანი გავლენის მქონე საკვანძო შიდა და გარე ფაქტორების განსაზღვრას და მონიტორინგს, სახაზინო პორტფელში შემავალი ფასიანი ქაღალდების ხარისხზე მოთხოვნების ფორმირებას, სებ-ის მიერ დადგენილი ბანკის საშუალო ლიკვიდობის (Liquidity Average Ratio), ლიკვიდობის გადაფარვის (Liquidity Coverage Ratio) და წმინდა სტაბილური დაფინანსების (Net Stable Funding Ratio, NSFR) კოეფიციენტების შესრულების კონტროლს, აქტივებისა და/ან პასივების მართვის თაობაზე გადაწყვეტილებების მიღებას და რეალიზაციას, ბანკის მიმდინარე და პროგნოზული ლიკვიდობის მდგომარეობის ამსახველი შიდა ანგარიშგების ფორმირებას.

ლიკვიდობის რისკის შეზღუდვისათვის დგინდება ნორმატივები/ლიმიტები ლიკვიდობის უკმარისობის და ჭარბი ლიკვიდობის რისკისთვის, ასევე კონცენტრაციის რისკისთვის.

ლიკვიდობის რისკის რაოდენობრივი შეფასება ხორციელდება ლიკვიდობის რისკის შეფასების მეთოდოლოგიის შესაბამისად.

ლიკვიდობის რისკის შეფასების შედეგები გამოიყენება კლიენტების დავალებით მიმდინარე გადახდების განსახორციელებლად და აღებული ვალდებულებების შესასრულებლად ფულადი სახსრების საკმარისობის კონტროლისათვის; აგრეთვე ბანკის აქტივების პორტფელის გეგმური ზრდის შესაძლებლობის განსაზღვრისათვის.

10.7. საოპერაციო რისკი

საოპერაციო რისკი არის ბანკის ზარალის რისკი, რომელიც ადგილი აქვს არაადეკვატური ან უუნარო შიდა პროცესების და სისტემების, პერსონალის მიერ მათი დარღვევების ან გარე ფაქტორების ზემოქმედების შედეგად.

მოცემული განმარტება მოიცავს სამართლებრივ რისკს, მაგრამ გამორიცხავს სტრატეგიულ და რეპუტაციის რისკებს.

საოპერაციო რისკების მართვის საქმეში ბანკი ხელმძღვანელობს სებ-ის დებულებით „კომერციული ბანკების მიერ საოპერაციო რისკების მართვის შესახებ“, საბანკო ზედამხედველობის ბაზელის კომიტეტის მიერ საოპერაციო რისკების მართვის სფეროში მიღებული დოკუმენტების, ასევე ვეტებე ბანკის მიერ დამტკიცებული შესაბამისი მარეგულირებელი და მეთოდოლოგიური დოკუმენტებით.

ბანკი საოპერაციო საქმიანობას წარმართავს საოპერაციო რისკების მართვის დებულების, საოპერაციო რისკების შეფასების წესის შესახებ დებულების, საოპერაციო რისკისა და შესაბამისობის რისკების მაჩვენებლებზე მონაცემების შეკრებისა და საოპერაციო რისკის ანგარიშგების ფორმირების წესის შესახებ ინსტრუქციის, ბანკის ბიზნესის უწყვეტობის პოლიტიკისა (დებულების) და ბიზნესის უწყვეტობის გეგმის ჩარჩო დოკუმენტების შესაბამისად.

საოპერაციო რისკი ახასიათებს ყველა პროდუქტს, საქმიანობის მიმართულებას, პროცესებს და სისტემებს და ამიტომ საოპერაციო რისკის ეფექტური მართვა წარმოადგენს ბანკის საოპერაციო რისკების მართვის პროგრამის ერთ-ერთ ფუნდამენტურ შემადგენელს.

COVID 19-ის გავრცელებასთან დაკავშირებით ბანკის საქმიანობაზე პოტენციური უარყოფითი გავლენის მინიმინიზაციის მიზნით, ბანკი 2020 წლის თებერვლის თვიდან შეუდგა რიგი ღონისძიებების დაგეგმვასა და რეალიზებას.

კლიენტებისა და ბანკის თანამშრომლების (COVID 19) კორონა ვირუსისგან დასაცავად განხორციელდა დამატებითი სამუშაოები მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციის მიერ გამოცემული რეკომენდაციების შესაბამისად (პირადი და კოლექტიური უსაფრთხოების ზომები, ახალი სამუშაო რეჟიმი და სხვა), მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება კოლეგიალური ორგანოების, შესაბამისი პირებისა და დისტანციური მუშაობის პრინციპზე გადასვლასთან დაკავშირებით სათანადო პროგრამული საშუალებების გამოყენებით. შემუშავდა ბანკში

გამოცხადებისა და ყოფნის პირობები, შექმნილ იქნა დისტანციური წვდომის უზრუნველყოფის სისტემის ლიცენზიები. ბანკის ყველა კლიენტს მიეცა რეკომენდაცია, რომ მაქსიმალურად გამოიყენონ ბანკში დანერგილი დისტანციური ბანკინგის სისტემები მობაილ/ინტერნეტ და სმს ბანკი. გაზარდა ვიდეო ბანკის ოპერატორების რაოდენობა და მომსახურების ოფისები. იურიდიულ პირებს მიეცათ რეკომენდაცია გაიაქტიურონ ვიდეობანკი, იმეილ და სმს ბანკინგი, დროგ ბოქსის სერვისი. მარეგულირებელ რეპორტებს დაემატა სავალდებულო ყოველკვირეული ანგარიშები ბანკში არსებული ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობის შესახებ.

მიღებულ იქნა აუცილებელი ზომები თანამშრომლების პანდემიურ და დისტანციურ მუშაობაში ოპერაციული რისკების მონიტორინგისა და გამართულად მუშაობის უზრუნველყოფის მიზნით. პანდემიასთან დაკავშირებით გაუმჯობესდა ბიზნესის უწყვეტობის მართვის გეგმები და სცენარები, რეალიზებულია გამოვლენილი ხარვეზების აღმოფხვრის გეგმის ძირითადი ნაწილი, რომელიც შედგენილ იქნა შიდა აუდიტის რეკომენდაციების შესაბამისად. განხორციელდა თანამშრომელთა ტრენინგი ინფორმაციული უსაფრთხოების სფეროში.

საოპერაციო რისკების მართვის ორგანიზაციული სისტემა

საოპერაციო რისკების ეფექტური მართვა და კონტროლი ხელს უწყობს ბანკის ბიზნეს-მიზნების მიღწევას. საოპერაციო რისკის მართვის სისტემა აუცილებელია ზარალის აცილებისა და მინიმიზაციისათვის, რომელიც შეიძლება მიადგეს ბანკს საოპერაციო რისკის რეალიზაციის შედეგად.

საოპერაციო რისკის მართვაში ბანკის მიზნებს წარმოადგენს:

- საოპერაციო რისკის მისაღები დონის გამოვლენა, შეფასება და განსაზღვრა;
- საოპერაციო რისკის მისაღები დონის მხარდასაჭერად დროული ზომების რეალიზაციის უზრუნველყოფა;
- საოპერაციო რისკის მოვლენების რეალიზაციიდან ბანკის ფინანსური შედეგების წარმოქმნის ალბათობის შემცირება;
- საოპერაციო რისკის მართვის ეფექტურობაზე კონტროლი;
- ბანკის უსაფრთხოების, საიმედოობის, კონკურენტუნარიანობის ამაღლება;
- ბანკში გამოყენებული სისტემების, პროცესებისა და ტექნოლოგიების სრულყოფა;
- კანონმდებლობასთან და რეგულატორის მოთხოვნებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა (მათ შორის საოპერაციო რისკის მიხედვით კაპიტალის ადეკვატურობის მიხედვით).

საოპერაციო რისკის მიზნებიდან გამომდინარე ბანკი წყვეტს ისეთ ამოცანებს, როგორცაა საოპერაციო რისკის დონის თაობაზე ოპერატიული და ობიექტური ინფორმაციის მიღება; საოპერაციო რისკის დონის ხარისხობრივი და რაოდენობრივი შეფასება (გაზომვა); ბანკის საოპერაციო რისკის ანალიზი და შეფასება პროდუქტების, პროცესებისა და სისტემების დონეზე; საოპერაციო რისკის მართვის სისტემის ფუნქციონირებისა და განვითარების უზრუნველყოფა, რომელიც პასუხობს ნორმატიულ და საკანონმდებლო მოთხოვნებს საოპერაციო რისკის მართვისა და კონტროლის სფეროში და რისკის მოვლენების რეალიზაციის შედეგების მინიმიზაციას.

ზემოაღნიშნული მიზნებისა და ამოცანების რეალიზაციით მიიღწევა საოპერაციო რისკის რეალიზაციის შედეგების მინიმიზაცია და საოპერაციო რისკის გამოწვეული ფინანსური შედეგების ოდენობის შემცირება; საოპერაციო რისკის ადრეული გამოვლენა ბანკის პროდუქტების, პროცესებისა და სისტემების დონეზე; საოპერაციო რისკის წარმოქმნის ალბათობის შემცირება სამომავლოდ ბანკის ძირითადი საქმიანობის მიმართულებების მიხედვით; საოპერაციო რისკის ქვეშ კაპიტალის გაანგარიშებისათვის მოწინავე მიდგომების გამოყენების შესაძლებლობის უზრუნველყოფა.

რისკების მაჩვენებლებზე მონაცემების შეკრებისა და საოპერაციო რისკის ანგარიშგების ფორმირების წესი

რისკების მაჩვენებლებზე მონაცემების შეკრებისა და საოპერაციო რისკის ანგარიშგების ფორმირების წესი რეგულირდება შესაბამისი ინსტრუქციის შესაბამისად.

რისკის მოვლენის შესახებ მონაცემების შეკრების პროცესის ძირითადი ეტაპებია: რისკის მოვლენის გამოვლენა (იდენტიფიცირება), კლასიფიკაციის ჩატარება სხვადასხვა მიმართულებების მიხედვით, რისკის მოვლენის წარმოქმნის მიზეზების ანალიზი და შედეგების შეფასება; რისკის მოვლენის და მასთან დაკავშირებული შედეგების რეგისტრაცია, რედაქტირება და შეთანხმება, გამოვლენილი რისკის მოვლენის შესახებ მონაცემების აქტუალიზაცია; რისკის მოვლენის შედეგების დარეგულირების ღონისძიებათა გეგმების შემუშავება და მომავალში რისკის მოვლენის წარმოქმნის რისკის შემცირება.

რისკის მოვლენის და მასთან დაკავშირებული შედეგების შესახებ ინფორმაციის შეკრება ბანკში ხორციელდება მუდმივად და მოიცავს საქმიანობის ყველა მიმართულებას, ოპერაციას, პროცესს და ბანკის ცალკეულ პროდუქტებს.

რისკის მოვლენის შესახებ ინფორმაცია რეგისტრირდება სპეციალურ პროგრამულ მოდულში, რომელიც შექმნილია და ფუნქციონირებს ჯგუფის საოპერაციო რისკების ავტომატიზებული სისტემის ფარგლებში SAS eGRC პლატფორმის ბაზაზე.

შიდა აუდიტი

ეხმარება ბანკის მმართველ ორგანოებს ბანკის ეფექტური ფუნქციონირების უზრუნველყოფაში; უზრუნველყოფს სამეთვალყურეო საბჭოსა და დირექტორატს დამოუკიდებელ განაჩენებს ბანკის შიდა კონტროლის სისტემების, რისკების მართვის, მართვის სისტემების და პროცესების ეფექტურობის შესახებ;

ბანკის უფლებამოსილი ორგანო (სამეთვალყურეო საბჭო, დირექტორატი, რისკ-მენეჯმენტის კომიტეტი), რომლის კომპეტენციის სფეროში შედის საოპერაციო რისკის რეგულირების სფეროში კონტროლი, კოორდინაცია და კონსულტაცია.

ბანკის რისკების მართვის ქვედანაყოფის ხელმძღვანელი/ რისკების დირექტორი საოპერაციო რისკის მართვის ნაწილში უზრუნველყოფს საოპერაციო რისკების მართვის სიტემის ეფექტურ ფუნქციონირებას და განვითარებას შესაბამისი ფუნქციების რეალიზაციის გზით (აუცილებელი მმართველობითი გადაწყვეტილებების მიღება, აუცილებლობის შემთხვევაში, საოპერაციო რისკების მნიშვნელოვანი პრობლემების/საკითხების ესკალაცია და სხვა).

ბანკის რისკების მართვის ქვედანაყოფი უზრუნველყოფს ბანკის საოპერაციო რისკის მართვის სისტემის მეთოდოლოგიურ და ორგანიზაციულ მხარდაჭერას, საოპერაციო რისკის მართვის ეფექტური ორგანიზაციული და ტექნოლოგიური ინსტრუმენტების მეთოდოლოგიის, პროცედურების შემუშავებას; საოპერაციო რისკის მართვის ნაწილში სტრუქტურული ქვედანაყოფების საქმიანობის კოორდინაციას; ბანკის საოპერაციო რისკის შეფასებისათვის საჭირო ინფორმაციის შეგროვების, კონტროლისა და ანალიზის სისტემის ორგანიზაციას; ბანკის საოპერაციო რისკის ანალიზს და შეფასებას და საოპერაციო რისკის თაობაზე შესაბამისი მარეგულირებელი დოკუმენტებით განსაზღვრული ფუნქციების შესრულებას.

ბანკის ქვედანაყოფების ხელმძღვანელები უზრუნველყოფენ საოპერაციო რისკის თაობაზე მონაცემების წარდგენის ნამდვილობის, სისრულესა და დროულობის, ასევე საოპერაციო რისკის მინიმუმის ღონისძიებების რეალიზაციის კონტროლს, უზრუნველყოფენ საოპერაციო რისკის მართვის თაობაზე მიღებული ზომების

ეფექტურობას და ბანკის ქვედანაყოფების საქმიანობის უწყვეტობის გეგმის აქტუალურ მდგომარეობაში მხარდაჭერის კონტროლს.

რისკების შეფასების, კაპიტალზე მოთხოვნისა და სტრეს-ტესტირების მეთოდები

ბანკში გამოიყენება საოპერაციო რისკის შეფასების / გაზომვის ხარისხობრივი და რაოდენობრივი ინსტრუმენტები. ბანკში საოპერაციო რისკის გამოვლენისა და შეფასების ძირითად მეთოდებს წარმოადგენს:

საოპერაციო რისკის მოვლენების/ შემთხვევების შესახებ ცნობების შეკრება - მნიშვნელოვანი და აუცილებელი ინფორმაციის კონსოლიდაციის პროცედურა საოპერაციო რისკის მოვლენების გავლენისა და მატერიალიზებული საოპერაციო რისკის მიმართ საკონტროლო პროცედურების ეფექტურობის შესაფასებლად;

საოპერაციო რისკის ძირითადი ინდიკატორების (KRI) მონიტორინგი - წარმოადგენს მაჩვენებლებს ან სტატისტიკურ მონაცემებს, რომლებიც წარმოადგენენ ინფორმაციას საოპერაციო რისკის დაკავშირებულ შესაძლო დანაკარგებზე და გამოიყენება საოპერაციო რისკის შესაძლო დანაკარგებთან დაკავშირებული ცალკეული სფეროების მონიტორინგისათვის;

საოპერაციო რისკის თვითშეფასება - ბანკის ქვედანაყოფების თანამშრომლების მიერ თავიანთი პროცესებისა და საქმიანობის სახეების ექსპერტული შეფასება შესაძლო პოტენციური მოწყვლადობის თვალსაზრისით, სხვადასხვა სახის საოპერაციო რისკის მიმართ არსებითობის პარამეტრის, საოპერაციო რისკის რეალიზაციის ალბათობის, საკონტროლო პროცედურების ეფექტურობის გათვალისწინებით;

საოპერაციო რისკის სცენარული ანალიზი - საოპერაციო რისკების პოტენციური მოვლენების ექსპერტული შეფასება, რომლის დადგომის ალბათობაც დაბალია, მაგრამ შეიძლება მიგვიყვანოს ბანკისთვის მნიშვნელოვან ფინანსურ შედეგამდე. ამ მიზნით, შეიძლება გამოყენებულ იქნას სხვადასხვა მიდგომები და სხვადასხვა სცენარები (მათ შორის სტრეს- სცენარი). ხორციელდება საოპერაციო რისკის მოვლენების მიხედვით მათი ალბათობის, სიმძიმისა და სხვა მნიშვნელოვანი ინფორმაციის სისტემატური შეფასება.

რისკების შეზღუდვისა და შემცირების მეთოდები

საოპერაციო რისკის დონის კონტროლის მიზნით ბანკში გამოიყენება შემდეგი ძირითადი მიდგომები, როგორცაა ფუნქციებისა და პასუხისმგებლობის განაწილება, უფლებამოსილებათა ლიმიტირება, გადაწყვეტილებების კოლეგიალურად მიღება, ორმაგი კონტროლის მექანიზმების პრინციპების გამოყენება; ინფორმაციული უსაფრთხოების ფარგლებში ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის შეზღუდვა, ინფორმაციის მრავალდონიანი დაცვის გამოყენება; მატერიალურ აქტივებთან დაშვების შეზღუდვა; აუტოსორსიგი; სხვა რელევანტური ღონისძიებების გატარება.

საოპერაციო რისკებზე რეაგირება საფინანსო და არასაფინანსო შედეგების ზემოქმედების ოპტიმიზაციის ფარგლებში, გულისხმობს: **რისკის მინიმიზაცია** გამოვლენილი რისკის დონის დასაშვებ დონემდე დაყვანა, საკონტროლო პროცედურების შემოღება, KRI შექმნა, სხვა ორგანიზაციულ-ტექნიკური ღონისძიებების რეალიზაცია; **რისკის აღება** გამოვლენილი რისკის მისაღებობის აღიარება (არაკრიტიკული ბანკისათვის); **რისკის აცილება (უვნებელყოფა)** უარის თქმა ოპერაციებისა და ბიზნეს-პროცესების ჩატარებაზე, სადაც საოპერაციო რისკის გამოვლინდა; **რისკის გადაცემა (რისკის დაზღვევა)** საოპერაციო რისკის საქმიანობათა დაზღვევა.

რისკების შეფასების მეთოდების ეფექტურობის უზრუნველყოფა

საოპერაციო რისკის მართვის ეფექტურობის უზრუნველყოფისათვის ხორციელდება შემდეგი ღონისძიებები:

- საოპერაციო რისკის მართვის მიდგომებისა და მეთოდების განვითარების სტრატეგიული ამოცანების რეგულარული გადასინჯვა;

- საოპერაციო რისკის რეგულარული ანგარიშგების მომზადება;
- საოპერაციო რისკის შეფასების მეთოდების შემუშავება (აქტუალიზება);
- საოპერაციო რისკის შეფასებისა და ანალიზის განხორციელება პროცესების, პროდუქტების, სისტემების დონეზე და საოპერაციო რისკის მინიმიზაციის ღონისძიებების დაგეგმვა;
- საოპერაციო რისკის ნაწილში რისკ-აპეტიტის მაჩვენებლების კონტროლი.

რისკ-აპეტიტი

საოპერაციო რისკის ნაწილში რისკ-აპეტიტი შეიძლება განსაზღვრული იქნას როგორც დანაკარგების ოდენობა, რომელიც ბანკი მზად არის მიიღოს ბანკის ფინანსურ მდგომარეობაზე გავლენის მქონე განსაზღვრული სტრატეგიისა და ძირითადი ფაქტორების შესაბამისად.

რისკ-აპეტიტის საკონტროლო მნიშვნელობები და მაჩვენებლების გაანგარიშების პრინციპები მუშავდება ჯგუფის დონეზე და შემდეგ ალოცირდება ბანკზე. ბანკის სამეთვალყურეო საბჭო ამტკიცებს საოპერაციო რისკის საკონტროლო მაჩვენებლებს რისკ-აპეტიტის ერთიანი მაჩვენებლების ფარგლებში.

სცენარული ანალიზი

სცენარული ანალიზი მოიცავს რისკის მოვლენების სცენარების იდენტიფიცირებას და შეფასებას, რომლებმაც შეიძლება არსებითი გავლენა იქონიონ ბანკის საქმიანობასა და ფინანსურ შედეგებზე. სცენარული ანალიზი ტარდება ჯგუფის სავალდებულო სცენარებით, რომლებიც შემუშავებულია სათაო ბანკის მიერ და დამტკიცებულია ჯგუფის საკრედიტო რისკების მართვის კომიტეტის მიერ. დაშვებულია სცენარული ანალიზის ჩატარება ბანკის დონეზე შემუშავებული ლოკალური სცენარებით.

სცენარული ანალიზის მიზანია გამოავლინოს ბანკის საოპერაციო რისკის მიმართ პოტენციური დაქვემდებარების დონე, მოსალოდნელი ზარალის (შედეგების) ხდომილების ალბათობის შეფასება.

სცენარული ანალიზის შედეგად მუშავდება ანგარიში და ეგზავნება ბანკის მენეჯმენტს, სტრუქტურული ქვედანაყოფების ხელმძღვანელებს. მთლიანი ანალიზი იგზავნება სათაო ბანკში.

საოპერაციო რისკების შესახებ ანგარიშგება

საოპერაციო რისკების შესახებ ანგარიშგება წარმოადგენს საოპერაციო რისკების მართვის პროცესის შემადგენელ ნაწილს და უზრუნველყოფს შესაბამისი მმართველი ორგანოების მუდმივ და თავისდროულ ინფორმირებას გადაწყვეტილებების მისაღებად. ამ შემთხვევაში საოპერაციო რისკების შესახებ ანგარიშგება უზრუნველყოფს რისკის გამჭირვალობას და საოპერაციო რისკების მართვას აქცევს ყოველდღიურ უწყვეტ პროცესად.

საოპერაციო რისკების თაობაზე ბანკი ახდენს სებ-ის ყოველთვიურ ინფორმირებას დადგენილი ფორმითა და წესით. გარდა ამისა, ყოველწლიურად ხდება წლის მანძილზე რეალიზებული დანაკარგების დაზუსტება ბიზნესის, საოპერაციო რისკის კატეგორიების მიხედვით.

საოპერაციო რისკების შესახებ შიდა ანგარიშგება წარმოებს რისკების შესახებ ბანკის რეგულარული ანგარიშგების ფარგლებში, ასევე ვეტებე-ს ჯგუფის წინაშე ანგარიშგების ფორმით და ვადებში, შიდა ნორმატიულ-მეთოდოლოგიური დოკუმენტების მოთხოვნების შესაბამისად.

ბიზნეს უწყვეტობის გეგმა (BCP)

ბანკს გააჩნია თავისი მასშტაბის შესაბამისი ფორმალიზებული ბიზნეს უწყვეტობის გეგმა რომელიც შედგება ბიზნეს უწყვეტობის პოლიტიკისა და კრიზისის მართვის ინსტრუქციისგან.

ბიზნეს უწყვეტობის მართვა მოიცავს სტანდარტებისა და პროცედურების ერთობლიობას რომელიც მიმართულია საბანკო ბიზნეს პროცესების შენარჩუნების, მათი დროული აღდგენის და უმოკლეს ვადებში აღნიშნული პროცესების ჩვეულ რეჟიმში დაბრუნებისკენ, რათა მინიმუმადე იქნეს დაყვანილი მატერიული ზარალი, თავიდან იქნეს აცილებული როგორც ბაზრის წილის დაკარგვის, ბიზნესის დაკარგვის, რეპუტაციის შელახვის და სამართლებრივი პასუხისმგებლობების რისკები.

ბანკის ბიზნესის უწყვეტობის უზრუნველყოფის ძირითადი ამოცანას წარმოადგენს ბანკის ბიზნესის უწყვეტობის მართვის ღონისძიებების ორგანიზაცია და განხორციელება ბანკის ბიზნესის უწყვეტობისა და აღდგენის უზრუნველყოფის გარანტიის მიზნით, არასტანდარტული ან საგანგებო სიტუაციის წარმოქმნის შედეგად, რომელიც შეუძლებელს ხდის ძირითადი ფუნქციების შესრულებას.

ბანკის BCP გეგმის მიზანია არასტანდარტული ან საგანგებო სიტუაციის წარმოქმნის შემთხვევაში ბანკის ქვედანაყოფების /თანამშრომლების ურთიერთმოქმედების მკაფიო საერთო წესის, ქვედანაყოფების კრიტიკული სახეების აღდგენისა და ყოველდღიური საქმიანობის რეჟიმი დაბრუნების მოქმედებათა წესის განსაზღვრა.

ბანკი განსაზღვრავს არასტანდარტული და საგანგებო სიტუაციების წარმოქმნის სცენარების ჩამონათვალს და აღწერას, და მათთან დაკავშირებული ყოველდღიური ფუნქციონირების რეჟიმის დარღვევის ფაქტორებს, რომელთა მიმართ რეაგირება ხორციელდება ბიზნესის უწყვეტობის მართვის ფარგლებში.

BCP გეგმის ფარგლებში ტარდება სისტემების, პროცესების ტესტირებები, რომელთა მიზანია საქმიანობის კრიტიკული სახეების აღდგენა შესაბამისი სცენარების გამოყენებით. ტესტირების ეტაპზე ხდება იმის დადასტურება, რომ საქმიანობის კრიტიკული სახეები შეიძლება აღდგენილ იქნას და ფუნქციონირებდეს შესაბამისი სქემის შესაბამისად.

10.8. მოდელის რისკი

მოდელის რისკი - ზარალის წარმოქმნის რისკი არასწორი ბიზნეს-გადაწყვეტილების მიღების შედეგად მოდელების არაკორექტული მუშაობის გამო (რისკის შეუფასებლობა), რომელიც დაკავშირებულია მოდელების შემუშავების, დანერგვის ან გამოყენების დროს დაშვებულ შეცდომებთან, ასევე მონაცემთა შეცდომებთან.

მოდელის სიცოცხლის ციკლი მოიცავს შემუშავების და დამტკიცების, გამოყენების, ეფექტურობის შეფასების და რისკის შესამცირებლად ცვლილებების შეტანის ეტაპებს. თითოეულ ეტაპზე ხორციელდება მოდელის რისკის შესაბამისი ამოცანები გადაწყვეტა.

მოდელის რისკის მართვა გულისხმობს მოდელის რისკის იდენტიფიკაციას, შეფასებას, მონიტორინგსა და კონტროლს. აღნიშნული სამუშაოები ასევე მოიცავს რისკების შემცირების ღონისძიებებს.

ბანკი ქმნის მოდელის რისკების მართვის კონტროლის სისტემას ბანკის, ჯგუფის და საზედამხედველო დოკუმენტების შესაბამისად.

10.9. სხვა რისკები

10.9.1. შესაბამისობის რისკი

შესაბამისობის რისკის მართვა მოიცავს საკანონმდებლო და საზედამხებდველო სანქციების, ფინანსური დანაკარგების, ან ბანკის რეპუტაციის დაკარგვის რისკის მართვას, რომელიც შეიძლება გამოიწვიოს კანონმდებლობის, წესებისა და სტანდარტების შეუსრულებლობამ. შესაბამისობის რისკი საბანკო რისკების განუყოფელი ნაწილია, როგორცაა, მაგალითად, კაპიტალის მინიმალურ მოთხოვნასთან, შემოსავლიანი აქტივების ხარისხთან, აქტივების შესაძლო დანაკარგების რეზერვთან და დაკრედიტების ლიმიტებთან დაკავშირებული საკრედიტო რისკი, საერთო ღია სავალუტო პოზიციისთვის დამახასიათებელი საბაზრო რისკი, წლიური სამუშაო გეგმისთვის და ბანკის ბიუჯეტისათვის დამახასიათებელი სტრატეგიული რისკი და კონკრეტულ დებულებებთან დაკავშირებული სხვა რისკები.

შესაბამისობის რისკის მართვას და შესაბამისობის სისტემის აგებას ახორციელებს ბანკის დამოუკიდებელი სტრუქტურული ერთეული - კომპლაენს კონტროლის და ფინანსური მონიტორინგის სამმართველო, რომელიც ანგარიშვალდებულია ბანკის გენერალური დირექტორის წინაშე და პასუხისმგებელია მათ შორის ფულის გათეთრებისა და შესაბამისობის რისკების მართვაზე.

ბანკში შესაბამისობის სისტემის ეფექტური ფუნქციონირების ძირითადი პრინციპებია: დამოუკიდებლობის პრინციპი – შესაბამისობის დამოუკიდებელი სტრუქტურული ქვედანაყოფის არსებობა, რომელიც პასუხს აგებს ბანკში შესაბამისობის რისკების მართვის კოორდინაციაზე; რისკზე დამყარებული მიდგომა–შესაბამისობის სისტემის უზრუნველყოფა ქმედითი და ეფექტიანი რესურსების გადანაწილებით;

შესაბამისობის რისკების მართვა

შესაბამისობის რისკების მართვის მიზნით, კომპლაენს კონტროლის და ფინანსური მონიტორინგის სამმართველო ახდენს:

- პოტენციური და რეალიზებული შესაბამისობის რისკების იდენტიფიცირებას;
- შესაბამისობის რისკების კლასიფიცირებას და შეფასებას;
- გამოვლენილი შესაბამისობის რისკების მართვის ღონისძიებების შემუშავებას და დანერგვას;
- გამოვლენილი შესაბამისობის რისკების შემცირებისკენ მიმართული ზომების დანერგვისა და ეფექტურობის მონიტორინგს, მაკორექტირებელი ღონისძიებების გატარებას (აუცილებლობის შემთხვევაში).
- ბანკის მიერ ბაზარზე ქცევის სათანადო სტანდარტების (ეთიკის პრინციპების) დაცვას;
- ინტერესთა კონფლიქტების მართვას;
- ბანკის შესაბამის სტრუქტურებთან ერთად იკვლევს და აანალიზებს იმ ფაქტორებს, რომლებმაც შეიძლება გაზარდოს შესაბამისობის რისკი და მნიშვნელოვანი გავლენა იქონიოს ბანკზე.

შესაბამისობის რისკის მართვის სისტემის ორგანიზება

შესაბამისობის რისკის მართვის სისტემის ძირითადი ამოცანებია:

- შესაბამისობის რისკის ფაქტორების (წყაროების) იდენტიფიცირება;
- შესაბამისობის რისკის კონცენტრაციის დადგენა და რეგულირება ბანკის საქმიანობის, ოპერაციებისა და ქვედანაყოფების მიხედვით;
- შესაბამისობის რისკის რაოდენობრივი/ხარისხობრივი შეფასება, შესაბამისობის რისკის ბანკის ფინანსურ მდგრადობაზე და საქმიანობის შედეგებზე მოქმედების ანალიზი და კონტროლი.
- შესაბამისობის რისკის ნეიტრალიზაციის ან ღონის შემცირების მეთოდის შემუშავება, რეალიზება და ეფექტიანობის შეფასება;

- შესაბამისობის რისკის მონიტორინგი და კონტროლი, ბანკის მმართველობითი/კოლექციალური ორგანოების და ქვედანაყოფების ინფორმირება შესაბამისობის რისკის მართვისა და კონტროლის აუცილებლობის შესახებ.

შესაბამისობის რისკების მეთოდოლოგიის შესაბამისად, განსაზღვრულია რისკის ფაქტორები და მათი დეფინიცია და კლასიფიკაცია. შესაბამისობის რისკების შესაფასებლად გამოიყენება მიდგომა, რომელიც გულისხმობს ორი ცვლადის კომბინაციას: რისკის შემთხვევის დადგომის ალბათობას და დანაკარგის ოდენობას.

შესაბამისობის რისკების მართვის ფარგლებში განისაზღვრება საქმიანობის ძირითადი ინდიკატორები (KRI).

შესაბამისობის რისკის მართვის მეთოდები:

- რისკის თავიდან აცილება იმ საქმიანობის შეწყვეტით, რომელიც გენერირებს რისკს, ამგვარი საქმიანობის შესასრულებლად გარე ორგანიზაციებისთვის გადაცემით (აუტსორსინგი).
- რისკის რეალიზაციის ალბათობის შემცირება შიდა კონტროლის დანერგვის/სრულყოფის მეშვეობით გზით.
- რისკის ზემოქმედების შემცირება რისკების დაზღვევის მეშვეობით და/ან დამატებითი/სარეზერვო კაპიტალის ხარჯზე.
- ნარჩენი რისკების შენარჩუნება შესაძლო დანაკარგების დაფინანსების გზით, მ.შ. დამატებითი/სარეზერვო კაპიტალის ხარჯზე.
- რისკის გარკვეული დონის მიღება, როგორც ბიზნეს პროცესის ბუნებრივი თანმდევი ნაწილისა.

შესაბამისობის რისკების მონიტორინგი და კონტროლი

შესაბამისობის რისკების მონიტორინგი მიზნად ისახავს შესაბამისობის რისკის მატარებელი დარღვევების (ნაკლოვანებების) აღმოფხვრას და შესაბამისობის რისკების მართვის მიზნით პასუხისმგებელი სტრუქტურული ქვედანაყოფების მიერ ყოვლისმომცველი და თავისდროული ზომების მიღებას.

შემოწმების შედეგების მიხედვით, რომელიც განხორციელებულია გარე და შიდა აუდიტის, საზედამხედველო ორგანოების, შესაბამისი სტრუქტურული ქვედანაყოფების მიერ, ბანკი განიხილავს მათი შენიშვნებს და რეკომენდაციებს და ადგენს მათი აღმოფხვრის გეგმებს და იღებს ზომებს სამომავლოდ მათი დაუშვებლობისათვის. ბანკში დანერგილია ბანკის საქმიანობის/ბიზნეს მიმართულებების შესაბამისობის რისკების თვითშეფასების, ასევე პოტენციური/რეალიზებული რისკების შეფასების სისტემა. ხდება რისკის წარმოქმნის ძირითადი ინდიკატორების განსაზღვრა და მათი ანალიზი შემდგომი პრევენციის მიზნით. ყოველკვარტლურად /ყოველწლიურად ხორციელდება შესაბამისობის რისკის დონის მონიტორინგი/მაკორექტირებელი ღონისძიებების დაგეგმვა და მართვა. მოქმედებს ანგარიშგების სისტემა.

10.9.2. რეპუტაციის რისკი

რეპუტაციის რისკი არის რისკი, რომელსაც, სხვა ფაქტორებთან ერთად, იწვევს ბანკის ოპერაციებთან დაკავშირებით უარყოფითი საჯარო განცხადებების გაკეთება ან ბანკის უარყოფითად წარმოდგენა. რეპუტაციის რისკი ეფუძნება თანამშრომლების, კლიენტების, ზედამხედველებისა და საზოგადოების მხრიდან ბანკის ნდობას. ცალკეულ მოვლენებს შეუძლიათ შეარყიონ ბანკისადმი ნდობა და უარყოფითად იმოქმედოს მის საქმიანობაზე. აღნიშნულიდან გამომდინარე, ბანკისათვის მნიშვნელოვანია დაცული იყოს ამგვარი შემთხვევებისაგან.

რეპუტაციის რისკის ფაქტორები

რეპუტაციის რისკის ფაქტორებია საკანონმდებლო და საზედამხედველო მოთხოვნების დაუცველობა, ბიზნეს-საქმიანობის გაძლოლის, პროფესიონალური ეთიკის ნორმების დაუცველობა, სახელშეკრულებო ვალდებულებების ხშირი დარღვევები, მართვის ეფექტური სისტემების უქონლობა, საერთაშორისო სარეიტინგო სააგენტოებისა და სხვა ავტორიტეტული ორგანიზაციების მიერ ბანკის მიმართ დაბალი შეფასებები, საერთაშორისო სანქციებისა და შეზღუდვების არსებობა, ფულის გათეთრებისა და ტერორიზმთან ბრძოლის ეფექტური საშუალებების უქონლობა,

საბანკო რისკების მართვის ხარვეზები, ბანკის მიერ გადაჭარბებული რისკის შემცველი საქმიანობის განხორციელება, საოპერაციო რისკების მაღალი დონე, შიდა კონტროლის სისტემის ნაკლოვანებები და სხვა.

რეპუტაციის რისკის მინიმიზაციის ხერხები

- შიდა მარეგულირებელი ბაზის შექმნა, რომელიც უზრუნველყოფს ინტერესთა კონფლიქტის მართვას ბანკი თანამშრომლებს და კლიენტებს, კონტაგენტებს შორის;
- საკანონმდებლო და საზედამხედველო ნორმებისა და მოთხოვნების დაცვაზე მუდმივი კონტროლი;
- რეპუტაციის რისკი ფაქტორების ბანკის საქმიანობაზე გავლენის მუდმივი ანალიზი;
- საქმიანობის იმ მიმართულებების მუდმივი ანალიზი და კონტროლი, რომლებიც მგრძობობიარეა კლიენტებთან, მთლიანად საზოგადოებასთან ურთიერთობის კუთხით;
- ფინანსური და სხვა სახის გამოქვეყნებული ინფორმაციის კონტროლი, რომელიც მიეწოდება აქციონერებს, კლიენტებს და ფართო საზოგადოებას, მათ შორის სარეკლამო თვალსაზრისით;
- ბანკის თანამშრომლების პროფესიონალიზმის მუდმივი ამაღლება.

ბანკის ორგანოებისა და ქვედანაყოფების როლი და პასუხისმგებლობა

ბანკის უფლებამოსილი ორგანო (სამეთვალყურეო საბჭო, დირექტორატი) უზრუნველყოფენ რეპუტაციის რისკის მართვის პროცედურების, მათ შორის რეპუტაციის რისკის კონტროლისა და კაპიტალზე გავლენის დაანგარიშების პოლიტიკების, რეპუტაციის რისკების მინიმიზაციის ღონისძიებების დამტკიცებას, რეპუტაციის რისკის მონიტორინგს და კონტროლს, მათ შორის იმ საქმიანობის მიმართულებების მიხედვით, რომელმაც შეიძლება მნიშვნელოვანი გავლენა იქონიოს ბანკის ფინანსურ მდგომარეობაზე.

ბანკის სტრუქტურული ქვედანაყოფების როლი და პასუხისმგებლობა

ბანკის შესაბამისი პასუხისმგებელი ქვედანაყოფები უზრუნველყოფენ კლიენტურასა და სხვა დაინტერესებულ პირებისათვის კომპლექსური ინფორმაციის მიწოდების ორგანიზაციას, მონაცემთა შეკრებას, მის ანალიზს, რომელიც მოიცავს რეპუტაციის რისკის შემცველი მოვლენებს, წინადადებების მომზადებას მედიაში უარყოფითი სტატიების, საჯარო პუბლიკაციების და ნეგატიური ინფორმაციის გამოქვეყნებით წარმოქმნილი რეპუტაციის რისკის მინიმიზაციისათვის, ეფექტიანი მედია სტრატეგიის ფორმირებისა და მის მართვას, პერსონალის მართვასთან დაკავშირებული საკითხების ორგანიზაციას და წარმართვას, სხვა რეპუტაციის რისკის აცილებისათვის საჭირო ღონისძიებების გატარებას.

10.9.3. სტრატეგიული რისკი

სტრატეგიული რისკი არის რისკი, რასაც, სხვა ფაქტორებთან ერთად, იწვევს ბანკის სტრატეგიის სუსტი დაგეგმვა და ცუდი განხორციელება, ბანკის სუსტი ბიზნეს გადაწყვეტილებები ან ბანკის მიერ რეაგირების არმობდენა გარე ცვლილებებზე. სტრატეგიული რისკი ასევე არის ბანკის საქმიანობის შედეგების არახელსაყრელი ცვლილების რისკი, ბანკის მართვის პროცესში მცდარი გადაწყვეტილებების მიღების შედეგად, მათ შორის განვითარების სტრატეგიის შემუშავების, დამტკიცებისა და რეალიზაციის დროს, მიღებული გადაწყვეტილებების არასათანადო შესრულება, ასევე გარე ფაქტორების ცვლილებების გაუთვალისწინებლობა.

სტრატეგიული რისკის ძირითადი მიზანია ბანკის მიერ აღებული რისკის იმ დონეზე მხარდაჭერა, რომელიც განსაზღვრულია დამტკიცებული სტრატეგიული ამოცანებით, ასევე აქტივებისა და კაპიტალის მაქსიმალურად დაცვა შესაძლო რისკების მინიმიზაციის (გამორიცხვის) საფუძველზე.

სტრატეგიული რისკის მართვა ბანკში ხორციელდება რეგულარულად, ბანკის მმართველი ორგანოების მიერ განვითარების სტრატეგიის, ბიზნეს-გეგმის ფორმირებისა და მათი გადასინჯვის დროს.

სტრატეგიული რისკის მართვის პრინციპები

სტრატეგიული რისკის მართვის პრინციპები, რომლითაც ბანკი თავის საქმიანობაში ხელმძღვანელობს, არის ბანკის განვითარების სტრატეგიის შესაბამისობა ბანკის საქმიანობის ხასიათთან, მოცულობისა და ზომასთან, ბანკის განვითარების სტრატეგიის დებულებათა დეტალიზაცია ბიზნეს დაგეგმვის ყოველწლიური პროცედურის ფარგლებში, სტრატეგიული რისკის მაჩვენებლების რაოდენობრივი მაჩვენებლებით შეფასების შესაძლებლობა, სტრატეგიული რისკის მაჩვენებლების მუდმივი მონიტორინგი და შესაბამისი ანგარიშგება.

სტრატეგიული რისკის პრინციპების რეალიზაციის გზები

სტრატეგიული რისკის პრინციპების რეალიზაციის გზებია: სტრატეგიული რისკის შეფასების სისტემა, რომლის მიზანია არ დაუშვას სტრატეგიული რისკის ბანკისათვის მისაღები დონეზე მეტად ზრდა, სტრატეგიული რისკის მართვის ფარგლებში უფლებამოსილებისა და გადაწყვეტილებების მიღების სისტემა - უფლებამოსილებების გადანაწილება მმართველობითი გადაწყვეტილებების დროულად და ადეკვატურად მისაღებად, სტრატეგიული რისკის ანგარიშგების სისტემა - სტრატეგიული რისკის დონის (ოდენობის) კონტროლის მიზნით, შიდა კონტროლის სისტემა, რომელიც მიზნად ისახავს ბანკის სტრატეგიული რისკების მართვის სისტემის საერთო ადეკვატურობის უზრუნველყოფას.

სტრატეგიული რისკის მართვის ეტაპები, მეთოდები

სტრატეგიული რისკის მართვა მოიცავს შემდეგ ეტაპებს:

- სტრატეგიული რისკის გამოვლენა;
- სტრატეგიული რისკის შეფასება;
- სტრატეგიული რისკის მონიტორინგი;
- სტრატეგიული რისკის კონტროლი და/ან მინიმიზაცია.

ბანკის მიერ სტრატეგიული რისკის მართვის მეთოდებია:

- სტრატეგიული დაგეგმვა;
- ბიზნეს-დაგეგმვა;
- ზემოაღნიშნული გეგმების შესრულებაზე კონტროლი;
- საბაზრო გარემოს ცვლილების ანალიზი;
- გეგმების კორექტირებები.

სტრატეგიული რისკის მართვის პროცესების მონაწილეები და მათი ფუნქციები

სტრატეგიული რისკის ეფექტური მართვის უზრუნველყოფის მიზნით ბანკის მართვის ორგანოები ბანკის საფინანსო-სამეურნეო საქმიანობის შედეგების განხილვის დროს ახორციელებენ:

- სტრატეგიული რისკის კონტროლს, მონიტორინგს და მართვას ანალიტიკური, ფინანსური და სხვა ინფორმაციის საფუძველზე;
- ასპექტების ყოველმხრივი ანალიზი, რომელიც შეეხება როგორც გარემოს (პოლიტიკა, ეკონომიკა, სოციალური ტენდენციები, ტექნოლოგიები, კონკურენცია), ასევე შიდა შესაძლებლობებს და რესურსებისადმი წვდომას, რომელიც აუცილებელია დასახული სტრატეგიული ამოცანების შესასრულებლად.

ბანკის მართვის უფლებამოსილებებისა და ფუნქციების განაწილება სტრატეგიული რისკის მართვის ნაწილში, ასახულია დებულებებში ამ ორგანოების შესახებ.

სტრატეგიული რისკის გამოვლენა და შეფასება

სტრატეგიული რისკის აღმოცენება შეიძლება განპირობებული იყოს შიდა (სტრატეგიული და განვითარების არასწორი მმართველობითი გადაწყვეტილებები, არასაკმარისი რესურსები, კორპორაციული მართვის ხარვეზები და სხვა) და გარე ფაქტორებით (საზედამხედველო და საკანონმდებლო ზეგავლენა, სოციალურ-ეკონომიკური, დემოგრაფიული პროცესების ცვლილება, ბაზრის სემენტაცია და კონკურენტული პოზიციის ცვლილებები, სხვა რელევანტური ფაქტორები).

სტრატეგიული რისკის მონიტორინგი

სტრატეგიული რისკის მისაღები დონის მონიტორინგი ხორციელდება სისტემატიურად და გულისხმობს სტრატეგიული რისკის ფაქტორების, მეტრიკის გადასინჯვას, სტრატეგიული რისკის მართვის პროცესების ეფექტურობის ამაღლებას.

სტრატეგიული რისკის მონიტორინგში იგულისხმება ბანკის მიზნებისა და მიზნობრივი საფინანსო პარამეტრების მიღწევის მონიტორინგი და კონტროლი, გარემო პირობების მონიტორინგი, შიდა მდგომარეობის მონიტორინგი, სტრატეგიული რისკის საერთო დონის მონიტორინგი.

სტრატეგიული რისკების მინიმიზაცია და აცილება

სტრატეგიული რისკის შემცირების ღონისძიებების ჩამონათვალში შედის ბანკის განვითარების სტრატეგიისა და საფინანსო წლის ბიზნეს გეგმის არსებობა, ბიზნეს გეგმის განხორციელების კონტროლი, ბანკის განვითარების სტრატეგიის, ასევე ფისკალური წლის ბიზნეს გეგმის შესრულების სისტემატური ანალიზი და სხვა.

სტრატეგიული რისკის მინიმიზაციის ღონისძიებები მოიცავს უფლებამოსილებათა გამიჯვნას, ბანკის კორპორატიული მართვის ხარისხის გაუმჯობესებას, ბანკის რისკის მართვის სტრატეგიის შესაბამისად რისკ-აპეტიტის დონის კონტროლს, უფლებამოსილი ორგანოების მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების შესრულების კონტროლს, ძირითადი საბანკო ოპერაციებისა და გარიგებათა სტანდარტიზაციას, სტრატეგიული რისკის ფაქტორების გავლენის ანალიზს, სტრატეგიული რისკის შემცველი საქმიანობის იდენტიფიცირებას და ანალიზს, ბანკის თანამშრომლების პროფესიული უნარების უწყვეტი გაუმჯობესებას და შესაბამის ღონისძიებათა სისტემის დანერგვა-განვითარებას.

სტრატეგიული რისკების შიდა კონტროლი

სტრატეგიული რისკის მართვის კონტროლი მოიცავს:

- შესაბამისი მმართველობითი ორგანოების, სტრუქტურული ქვედანაყოფების მხრიდან მათ კომპეტენციის ფარგლებში შესაბამისი საკონტროლო ფუნქციების განხორციელებას;
- შიდა აუდიტის ქვედანაყოფის მიერ ბანკის საქმიანობის შემოწმებას სტრატეგიული რისკის საკითხებზე.

შემოწმების შედეგების შესახებ ინფორმაციის წარდგენა, განხილვა და შესაბამისი ღონისძიებების შემუშავება ბანკში ხორციელდება ბანკში მოქმედი წესების შესაბამისად.

10.10. სტრეს-ტესტები

სტრეს-ტესტები ანუ კრიზისის სიმულაცია წარმოადგენს შესაძლო გაუთვალისწინებელი ვითარების ბანკზე მთლიანად და შესაბამის საქმიანობაზე ცალ-ცალკე გავლენის შეფასების საშუალებას. იგი გამოიყენება, რათა ბანკმა შეძლოს სათანადოდ შეაფასოს და მართოს რისკები, შეაფასოს მისი კაპიტალის ადეკვატურობა და საჭიროების შემთხვევაში, შექმნას კაპიტალის ადეკვატურობის შესანარჩუნებლად საკმარისი ბუფერი.

აქედან გამომდინარე, სტრეს-ტესტირება წარმოადგენს მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს ბანკის მდგრადობის, მისი რისკ-პროფილის შესაფასებლად.

ბანკის რისკებისა და კაპიტალის სტრეს-ტესტირებას ახდენს სეზ-ის და საკუთარი ტესტირების პროგრამის ფარგლებში.

საკრედიტო პორტფელის სტრეს-ტესტები, რომელიც ხორციელდება სეზ-ის პარამეტრების საფუძველზე, გადის შემოწმებას ეროვნული ბანკის მიერ.

ძირითადი რისკების მიხედვით ბანკს შემუშავებული აქვს შიდა სტრეს-ტესტები, რომლებიც ფუნქციონირებენ შესაბამისი რისკების მეთოდოლოგიების ფარგლებში, რომელთა შესახებ ინფორმაცია მოცემულია ცალკეული რისკების აღწერებში.

10.11. მიტიგაციის საშუალებები

საკრედიტო რისკის დონის შესამცირებლად ბანკი იყენებს უზრუნველყოფის ისეთ საშუალებებს, როგორცაა გირაო, იპოთეკა და მესამე პირის გარანტია.

ბანკის უზრუნველყოფის სტრუქტურა წარმოდგენილია ქვემოთ:

გირავნობის უზრუნველყოფის სახით მიღებული აქტივები (მლნ. ლარი)

	2020		2019	
	მოცულობა	წილი %	მოცულობა	წილი %
ფულადი სახსრები	58.7	0.9%	48.6	1.0%
ძვირფასი ლითონები და ქვები	25.1	0.4%	17.5	0.4%
უმრავი ქონება	4,587.4	70.3%	3,677.7	75.6%
მომრავი ქონება	582.9	8.9%	419.7	8.6%
წილის გირავნობა	1,141.1	17.5%	573.4	11.8%
ფასიანი ქაღალდები	60.4	0.9%	59.2	1.2%
სხვა	74.7	1.1%	66.0	1.4%
სულ	6,530.3	100.0%	4,862.2	100.0%

უზრუნველყოფის ოდენობა და სახეები, რომელსაც ბანკი იღებს უზრუნველყოფაში დამოკიდებულია კონტრაგენტის საკრედიტო რისკის შეფასებაზე. ბანკი ადგენს პრინციპებს უზრუნველყოფის მისაღები სახეებისა და შეფასების პარამეტრების მიმართ. როგორც წესი, კრედიტის დამტკიცების პროცესში ბანკის მიერ ხდება ლიკვიდობის მქონე ერთი ან რამდენიმე უზრუნველყოფის მოთხოვნა. მოთხოვნილი უზრუნველყოფის მიმართ მიდგომები დამოკიდებულია კლიენტზე, პროდუქტზე და ბიზნეს-სტრატეგიაზე. მინიმალური სტანდარტების ბანკისათვის მისაღები უზრუნველყოფის ტიპებისა და მათი შეფასების მიდგომებს განსაზღვრავს ბანკის უზრუნველყოფის პოლიტიკა.

პოლიტიკის ფარგლებში განისაზღვრება რისკის მიტიგირებისათვის მისაღები ტიპების სახეები და შეფასების კრიტერიუმები. უზრუნველყოფის საგნის მიმართ მოთხოვნები ყალიბდება შემდეგი ფაქტორების მიხედვით, როგორცაა უზრუნველყოფის სტრუქტურა, ხარისხი, საბაზრო ღირებულება და ლიკვიდობა.

ბანკი ახდენს კრედიტის უზრუნველყოფის მისაღები სახეების ჩამონათვალის პერიოდულ გადასინჯვას.

იმ შემთხვევებში, როდესაც კრედიტის უზრუნველყოფად გვევლინება მიღებული გარანტია, ბანკი ახდენს გარანტორის საქმიანობის ფინანსური შედეგების ანალიზს.

ბანკს შემუშავებული აქვს მოთხოვნები საკრედიტო უზრუნველყოფის თითოეული სახეობის მიმართ. უზრუნველყოფაში გადაცემული ქონების ღირებულება განისაზღვრება მისი საბაზრო ღირებულებიდან გამომდინარე ლიკვიდობის დისკონტის გათვალისწინებით. უზრუნველყოფაში გადაცემული აქტივების გაანგარიშებითი სიდიდე საკმარისი უნდა იყოს ძირითადი ვალის, პროცენტების, საკომისიოს და საგირავნო ვალდებულებების მომსახურების საფასურის ასანაზღაურებლად. უზრუნველყოფის სახეების მიხედვით ლიკვიდობის დისკონტი მერყეობა 10%-დან 70%-მდე.

იმ შემთხვევებში, როდესაც უზრუნველყოფის საგანს წარმოადგენს იპოთეკა, მსესხებელი ვალდებულია დააზღვიოს შესაბამისი აქტივი.

ბანკის პოლიტიკის შესაბამისად, უზრუნველყოფაში მიღებული ქონებაზე მოთხოვნის უფლების რეალიზაციის შემთხვევაში, ქონების რეალიზაცია ხდება მოქმედი კანონმდებლობისა და ბანკის წესების შესაბამისად. ქონების რეალიზაციიდან მიღებული სახსრები გამოიყენება ვალის დასაფარად ან შესამცირებლად.

10.12. საკრედიტო შეფასების გარე ინსტიტუტები

კაპიტალის შეფასებისა და კაპიტალის ელემენტების გაანგარიშებას ბანკი ახდებს საკრედიტო შეფასების გარე ინსტიტუტების მონაცემების გამოყენების წესის შესაბამისად.

კაპიტალის შეფასების მიზნებისათვის ბანკი იყენებს შემდეგი საერთაშორისო სარეიტინგო სააგენტოების შეფასებებს:

- Standard & Poor's Corporation
- Moody's Investor Services
- Fitch Ratings

საკრედიტო შეფასების გარე ინსტიტუტების (სშგ) შეფასებები გამოიყენება შემდეგი აქტივების კლასების მიმართ:

- ცენტრალური მთავრობები და ცენტრალური ბანკები.
- მრავალმხრივი განვითარების ბანკები.
- საერთაშორისო ორგანიზაციები და ინსტიტუტები.
- კომერციული ბანკები.

საკრედიტო რისკი – სტანდარტული მიდგომის (Credit risk –The Standardised Approach) ფარგლებში ბანკი იყენებს სებ–ის მიერ აღიარებული შემდეგი საერთაშორისო სარეიტინგო სააგენტოების საკრედიტო შეფასებების სკალას, რომელიც რანჟირებულია სებ–ის საკრედიტო რისკის კატეგორიების მიხედვით (მეფინგი / mapping), ქვემოთ მოყვანილი ცხრილების შესაბამისად:

ცხრილი 1. აღიარებული გრძელვადიანი რეიტინგები და ექვივალენტური საკრედიტო კატეგორიები / Recognised long-term ratings and equivalent credit rating grades

Credit rating grade	Standard & Poor's Corporation	Moody's Investor Services	Fitch Ratings
1	AAA	Aaa	AAA
	AA+	Aa1	AA+
	AA	Aa2	AA
	AA-	Aa3	AA-
2	A+	A1	A+
	A	A2	A
	A-	A3	A-
3	BBB+	Baa1	BBB+
	BBB	Baa2	BBB
	BBB-	Baa3	BBB-
4	BB+	Ba1	BB+
	BB	Ba2	BB
	BB-	Ba3	BB-
5	B+	B1	B+
	B	B2	B
	B-	B3	B-
6	CCC+	Caa1	CCC+
	CCC	Caa2	CCC
	CCC-	Caa3	CCC-
	CC	Ca	CC
	C	C	C
	D		D

ცხრილი 2. აღიარებული მოკლევადიანი რეიტინგები და ექვივალენტური საკრედიტო კატეგორიები / Recognised short-term ratings and equivalent credit rating grades

Credit rating grade	Standard & Poor's Corporation	Moody's Investor Services	Fitch Ratings
1	A-1	P-1	F-1
2	A-2	P-2	F-2
3	A-3	P-3	F-3
4	Others	Others	Others

მრავალჯერადი შეფასება /Multiple assessments

- თუ არსებობს კონკრეტული მოთხოვნის მიმართ სშგი/ECAI-ს მხოლოდ ერთი შეფასება, მაშინ ეს რეიტინგი გამოიყენება ამ მოთხოვნის რისკის მიხედვით შესაწონად.
- თუ არსებობს სშგი/ECAI-ს ორი შეფასება, რომლებიც შეესაბამებიან რისკის მიხედვით სხვადასხვა წონას, მაშინ გამოყენებული უნდა იქნეს მათ შორის ყველაზე მაღალი რისკის წონა.
- თუ არსებობს სშგი/ECAI-ს სამი შეფასება, რომლებიც შეესაბამებიან რისკის მიხედვით სხვადასხვა წონას, მაშინ შერჩეული უნდა იქნეს ორი ყველაზე დაბალი რისკის წონა და გამოყენებული იქნეს ყველაზე მაღალი რისკის წონა ამ ორს შორის.

11. ანაზღაურებასთან დაკავშირებული საკითხები

ანაზღაურების პოლიტიკის გამჟღავნების მოთხოვნები

სამეთვალყურეო საბჭოს კომპეტენციას მიეკუთვნება გენერალური დირექტორისა და დირექტორატის სხვა წევრების შრომის ანაზღაურების პირობების განსაზღვრა, მათ შორის შრომითი ხელშეკრულებით განსაზღვრული ანაზღაურების ოდენობა, პერიოდულობა, ანაზღაურების ცვლადი ნაწილი და სხვა.

დირექტორატის კომპეტენციას მიეკუთვნება ბანკის თანამშრომლების (დირექტორატის წევრების გარდა) შრომის ანაზღაურების პოლიტიკის, სისტემების, წახალისების მოდელების განსაზღვრა. კერძოდ ის ამტკიცებს შრომის ანაზღაურების ფონდის ოდენობას; განიხილავს და ამტკიცებს წინადადებებს ანაზღაურების სისტემისა და მოტივაციის სხვა მოდელების სრულყოფის შესახებ; განიხილავს შრომის ანაზღაურების სისტემის მონიტორინგის განმახორციელებელი სტრუქტურების (როგორც შიდა, ისე გარე) შეფასებას და ანგარიშებს და სხვა.

ასევე უნდა აღინიშნოს, რომ ბანკის ხელმძღვანელობის ანაზღაურების საკითხებზე გარე კონსულტანტი ბანკს არ მოუწვევია. ბანკის სისტემაში ანაზღაურების პოლიტიკა თანხვედრია ყველა ბიზნეს-მიმართულებისათვის, როგორც სათაო ოფისში, ისე გაყიდვის წერტილებში.

სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯიას“ უმაღლეს მენეჯმენტის პოზიციები შედგება სამეთვალყურეო საბჭოს წევრებისაგან, ბანკის გენერალური დირექტორისა და დირექტორატის წევრებისაგან;

ბანკის სისტემაში ანაზღაურების პოლიტიკა განსაზღვრავს შრომითი ანაზღაურების საკვანძო პრინციპებსა და ძირითად ელემენტებს.

მოტივაციის და შრომის ანაზღაურების სისტემა მიმართულია:

- ბანკის მიერ დასახული სტრატეგიული მიზნების მიღწევისკენ, რომელიც განვითარების მიმდინარე ეტაპს შეესაბამება და ეფექტურობის საკვანძო მაჩვენებლების შესრულებისკენ, რომლითაც განისაზღვრება ეს მიღწევები;
- ბანკის თანამშრომელთა შრომის ეფექტურობის, დაინტერესებისა და შრომის შედეგებზე პასუხისმგებლობის ზრდისკენ.

მოტივაციის და შრომის ანაზღაურების სისტემა ხელს უწყობს რეგიონში მომხიბვლელი დამსაქმებლის იმიჯის შექმნას, ქმნის ბაზარზე ანაზღაურებისა და საკომპენსაციო პაკეტების კონკურენტულ დონეს; ხელს უწყობს კვალიფიციური და შედეგიანი თანამშრომლების დამაგრებას/შენარჩუნებას და მოზიდვას, პერსონალის პოტენციალისა და კომპეტენციების განვითარებას ბიზნესისთვის საჭირო მიმართულებით.

ანაზღაურების სისტემა ბანკის სისტემაში შეესაბამება შემდეგ ძირითად პრინციპებს:

- გამჭვირვალობა: ანაზღაურების სისტემაში გამოყენებული მიდგომებისა და პრინციპების სრული და ნათელი წარმოდგენა ბანკის თითოეული თანამშრომლისათვის
- მოქნილობა: ბიზნესის განვითარების და გარე ბაზრის ცვლილების კვალობაზე, ანაზღაურების სისტემის ცვლილების შესაძლებლობა
- დინამიურობა: სისტემის მუდმივი სრულყოფა-განვითარება
- ერთიანობა: ანაზღაურების სისტემის მოქმედება, როგორც ურთიერთდაკავშირებული ელემენტების ერთობლიობა
- კომპლექსური მიდგომა: თანამშრომლების მუშაობის შედეგების შეფასება
- კონკურენტუნარიანობა: ანაზღაურების კონკურენტუნარიანი დონის შენარჩუნება და კვალიფიციური კადრების შემდგომი მოტივირება მათი მოზიდვა/შენარჩუნების მიზნით

ანაზღაურების სისტემის სრულყოფა ხორციელდება „ვითიბის“ სისტემაში შემუშავებული პრინციპებისა და სტანდარტების შესაბამისად, დამტკიცებული საბიუჯეტო საშუალებების ფარგლებში.

ბანკში მიღებული სისტემის თანახმად, თანამშრომელთა შრომის ანაზღაურება იყოფა ფიქსირებულ და ცვლად ნაწილებად.

სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯიას“ სისტემაში შიდა კონტროლის ფუნქციებს ახორციელებს შიდა აუდიტის სამმართველო, რომელიც სტრუქტურულად ექვემდებარება აუდიტის კომიტეტს და ანგარიშვალდებულია სამეთვალყურეო საბჭოს წინაშე. სამმართველოს ფუნქციები დამოუკიდებელია, მათ აქვს საკმარისი რესურსი, დაკომპლექტებულია მცოდნე და შესაბამისი გამოცდილების მქონე პერსონალით, რაც ხელს უწყობს მათი ამოცანების სრულფასოვან, ობიექტურ შესრულებას. შიდა აუდიტის სამმართველოს მიერ ანაზღაურების სისტემების შეფასება ხორციელდება პერიოდული შემოწმებების დროს. ასევე, წინასწარი კონტროლის ფუნქციის განხორციელების ფარგლებში, სამმართველო მუდმივად იღებს მონაწილეობას შრომის ანაზღაურების სისტემასთან დაკავშირებული შიდა ნორმატიული დოკუმენტების პროექტების განხილვაში.

სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯიას“ სისტემაში ანაზღაურების სისტემის რისკების შეფასება მიმართულია საკრედიტო ორგანიზაციის ფინანსური სტაბილურობის უზრუნველყოფისაკენ; საბანკო ოპერაციების მასშტაბისა და ხასიათის, საქმიანობის შედეგის, აღებული რისკების დონის შესაბამისი შრომის ანაზღაურების სისტემის უზრუნველყოფისაკენ.

სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯიას“ სისტემაში ხელმძღვანელების დამატებითი ანაზღაურება გაანგარიშება წლიური შედეგებიდან გამომდინარე, შემდეგი პარამეტრების გათვალისწინებით:

- **ფინანსური შედეგი** - ბანკის ხელმძღვანელობის ცვლადი ანაზღაურება მიბმულია ფინანსურ შედეგზე (წმინდა მოგება/ზარალი). მიზნობრივ მაჩვენებლის მინიმუმ 80%-ით შესრულება იძლევა მათთვის პრემიის გაცემის საშუალებას. ზარალის შემთხვევაში ტოპ მენეჯერებმა შეიძლება დაკარგონ დამატებითი ანაზღაურების მიღების უფლება;
- **საერთო საბანკო მაჩვენებლების შესრულება** - დირექტორატის წევრისთვის აუცილებელი საერთო KPI არის ROE - კაპიტალის უკუგების და CIR (Cost/Income Ratio) კოეფიციენტები
- **პასუხისმგებლობის ზონებში დაწესებული KPI-ის შესრულება** - თითოეულ ხელმძღვანელს ფუნქციონალური კურატორის მიერ უწესდებათ ინდივიდუალური KPI-ი იმ ბიზნეს მიმართულებების შესაბამისად, რაზეც პასუხისმგებელი არიან. ინდივიდუალური მაჩვენებლები მოიცავენ როგორც რაოდენობრივ, ისე ხარისხობრივ მაჩვენებლებს/საპროექტო მიზნებს. მაჩვენებლების შესრულების დიაპაზონი მერყეობს 80%-დან 150 %-მდე
- **მაკორექტირებელი მაჩვენებლის არსებობა:** ფუნქციონალური კურატორის და გენერალური დირექტორის შეფასება. განისაზღვრება 80-120% ფარგლებში

პრემიის გაანგარიშების ბაზას წარმოადგენს ხელმძღვანელების წლიური სარგო რომელიც განისაზღვრება ინდივიდუალურად, გამომუშავებული პერიოდის პროპორციულად.

ხელმძღვანელებისათვის დაწესებული KPI-ები შეესაბამება შემდეგ კრიტერიუმებს: სტრატეგიულ მიზნებთან და ბიზნეს-გეგმასთან კავშირი, უნდა იძლეოდეს ბანკისთვის მნიშვნელოვანი რისკებისა და შემოსავლიანობის, საკუთარი კაპიტალის რენტაბელობის, შემოსავლებისა და ხარჯების შეფარდების გათვალისწინების საშუალებას; კრიტერიუმები უნდა იყოს გამჭვირვალე და გაზომვადი და თითოეულის წონა არ უნდა იყოს 10% ნაკლები . KPI-ს შეფასების დროს საჭიროა განისაზღვროს: საერთო საბანკო და ინდივიდუალური (პასუხისმგებლობის სფეროს მიხედვით) KPI შესრულებები.

დირექტორატის წევრების რაოდენობრივი KPI-ს წონები მოცემულია ცხრილში

	საერთოსაბანკო რაოდენობრივი KPI მაჩვენებლები	პასუხისმგებლობის ზონებში KPI	
		რაოდენობრივი KPI	ხარისხობრივი/საპროექტო მიზნები
გენერალური დირექტორი	80%	0%	20%
დირექტორატის წევრები	0-30%	40-50%	20-30%

ხარისხობრივი / საპროექტო მაჩვენებლები ფასდება კურატორი / ფუნქციონალური კოორდინატორის / CEO-ს მიერ ექსპერტული შეფასების საფუძველზე.

ტოპ მენეჯერების წლიური პრემიის გაანგარიშების ფორმულა ყალიბდება შემდეგნაირად:

$$\text{წლიური პრემია} = \boxed{\text{პრემიის გაანგარიშების ბაზა (ფონდი)}} \times \boxed{\text{ზღვრული კოეფიციენტი}} \times \boxed{\text{KPI შესრულება}} \times \boxed{\text{კურატორის/ ფუნქციონალური კოორდინატორის/ CEO-ს შეფასება}}$$

ბანკის ხელმძღვანელების დამატებითი ანაზღაურების საკითხს განიხილავს სამეთვალყურეო საბჭო წლიური შედეგების შეფასების შემდეგ. სამეთვალყურეო საბჭოს დადგენილებით დგინდება დამატებითი ანაზღაურების ოდენობა და გაცემის ვადები.

აქციონერების მიერ (მშობელი კომპანია) მიღებული შემოსავალ-ხარჯები წარმოდგენილია ათას ლარში ქვემოთ მოცემულ ცხრილში:

	2020	2019
ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით გაანგარიშებული საპროცენტო შემოსავალი	21	5
საპროცენტო ხარჯი	(11,072)	(13,306)
საკომისიო ხარჯი	(166)	(143)
წმინდა შემოსულობა უცხოურ ვალუტაში შესრულებული გარიგებებიდან	6,643	4,328
სხვა საოპერაციო ხარჯები	(12)	(14)

12. პილარ 3-ის ანგარიშგების დანართები

ბანკის საქმიანობასთან დაკავშირებული სხვა მაჩვენებლები მოცემულია ცალკე დანართებად.

